Załącznik do Uchwały Nr XXIII/135./2019
Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 30 grudnia 2019 r.

Strategia

Rozwiązywania Problemów Społecznych

Miasta Ostróda

na lata 2019-2025

Ostróda 2019

SPIS TREŚCI

WSTĘP 4

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA 7

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII 7

1.1. PODSTAWY PRAWNE 7

1.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE 8

1.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE 8

1.2.2. DOKUMENTY KRAJOWE 9

1.2.3. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE 9

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA 10

1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA MIASTA 10

2. LUDNOŚĆ MIASTA OSTRÓDA 11

3. SYTUACJA GOSPODARCZA 14

4. PROBLEMY NA RYNKU PRACY 17

5. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE 20

6. BEZDOMNOŚĆ 22

7. EDUKACJA 23

8. KULTURA I SPORT 26

9. OCHRONA ZDROWIA 27

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 29

11. POMOC SPOŁECZNA 30

12. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 42

13. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE 44

14. SEKTOR POZARZĄDOWY 48

15. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W UJĘCIU BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW OSTRÓDY 49

15.1. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ PRÓBY 50

15.2. OCENA WARUNKÓW ŻYCIA W MIEŚCIE OSTRÓDA 51

15.3. STOPIEŃ PARTYCYPACJI MIESZKAŃCÓW W ŻYCIU SPOŁECZNYM 55

15.4. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE MIASTA OSTRÓDA 58

15.5. PROBLEM UZALEŻNIEŃ NA TERENIE MIASTA OSTRÓDA 59

15.5. PROBLEMY RODZIN Z DZIEĆMI W MIEŚCIE OSTRÓDA 60

15.6. PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W MIEŚCIE OSTRÓDA 61

15.7. PROBLEMY OSÓB STARSZYCH W MIEŚCIE OSTRÓDA 62

15.8. PROBLEMY DZIECI I MŁODZIEŻY W MIEŚCIE OSTRÓDA 63

15.9. OCENA STOPNIA ZAANGAŻOWANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ WŁADZ LOKALNYCH ZWIĄZANYCH Z ROZWIĄZYWANIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW OSTRÓDY 64
15.10. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ, KTÓRE POWINIEN PODEJMOWAĆ SAMORZĄD LOKALNY W CELU ROZWIĄZANIA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 65
16. ANALIZA SWOT 67

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA 71
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ 71
2. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII 90

SPIS TABEL I RYSUNKÓW 92

ZAŁĄCZNIK DO STRATEGII 95

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Ostróda na lata 2019–2025 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie miasta. Wskazuje ona priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i je zminimalizować. Zdiagnozowanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę.

Opracowana diagnoza stanowi punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz do niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. Strategia została opracowana przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców miasta Ostróda na temat występujących problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności występujących na terenie miasta. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom oraz minimalizowaniu ich skutków.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo, a wystąpienie jednego implikuje szereg innych. Przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w mieście, konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów, a przede wszystkim na źródło ich powstania. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej w celu integracji działań.

Realizacja powyższych celów, w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych, a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, niedostosowanie społeczne,

- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.) w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawodawca w art. 16 b wskazanej ustawy określił istotne elementy, które powinny znaleźć się w strategii, tj.:

1) diagnozę sytuacji społecznej;
2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3) określenie:
   a) celów strategicznych projektowanych zmian,
   b) kierunków niezbędnych działań,
   c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
   d) wskaźników realizacji działań.

Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej. Poprawie efektywności i skuteczności działań nakierowanych na minimalizowanie niekorzystnych zjawisk i rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów ma sprzyjać opracowana Strategia.

Niniejsza Strategia składa się z czterech zasadniczych części.

- ✓ Pierwsza, w której przedstawiono uwarunkowania zewnętrzne tworzenia strategii. W ramach podstaw prawnych wymieniono akty prawne, mające istotny wpływ na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- ✓ Druga, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o mieście i ludności.

  Istotna uwaga – w niniejszej Strategii odstąpiono od kompleksowego omówienia tych informacji, gdyż zawarte są one w uchwale Nr XIII/81/2015 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 27 października 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Ostróda na lata 2015-2025. Dotyczy to w szczególności

informacji zawartych w II. części owej Strategii – Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Ostródy. W części tej przedstawiono również diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej oraz zaprezentowano wyniki badań mieszkańców Ostródy na temat warunków życia w mieście oraz problemów społecznych występujących w mieście. Diagnozę uzupełniono o analizę SWOT;

- ✓ Część czwarta określa misję, cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi kierunki działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1.1. PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych jest obowiązkiem gminy wynikającym z ustawy o pomocy społecznej. Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Ostróda na lata 2019 – 2025* są zgodne i skorelowane z dokumentami na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz na poziomie regionalnym i lokalnym.

W poniższej części zaprezentowano opis obowiązujących aktów prawnych oraz dokumentów strategicznych, stanowiących podstawę i odniesienie do tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawodawca wymienił w art. 16b ust. 2 cytowanej ustawy niezbędne elementy strategii rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich w szczególności:

- ✓ diagnoza sytuacji społecznej,
- ✓ prognoza zmian w zakresie objętym strategią,
- ✓ określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne, wśród których należy przede wszystkim wymienić:

- ✓ ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ✓ ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

- ✓ ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ✓ ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem",
- ✓ ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ ustawę z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ✓ ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

1.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ostróda jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.2.1. Dokumenty europejskie

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu". Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, który wskazuje na konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacji,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,

- ✓ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

1.2.2. Dokumenty krajowe

Strategia uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- ✓ Średniookresowa Strategia Kraju Polska 2020,
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020,
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020,
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

1.2.3. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku,
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ostródzkim na lata 2014 – 2020,
- ✓ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostródzkiego na lata 2008 – 2020,
- ✓ Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Ostróda na lata 2015 – 2025.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA MIASTA

Ostróda położona jest w województwie warmińsko-mazurskim, w centralnej części powiatu ostródzkiego. Administracyjnie jest stolicą powiatu. Miasto jest usytuowane na Mazurach, na Pojezierzu Iławskim, wschodnim brzegu Jeziora Drwęckiego. Zajmuje powierzchnię 14,15 km2. Pod względem liczby mieszkańców Ostróda jest czwartym miastem województwa warmińsko-mazurskiego. Miasto graniczy wyłącznie z gminą wiejską Ostróda.

Ostróda ma bardzo dobre położenie w układzie komunikacyjnym kraju i województwa. Usytuowane jest w stosunkowo niewielkiej odległości od większych miast, takich jak: Olsztyn, Gdańsk czy Warszawa. Główne szlaki przebiegające przez Ostródę to: droga ekspresowa S7 (Gdańsk – Ostróda – Rabka-Zdrój), droga krajowa nr 15 (Ostróda – Trzebnica) i droga krajowa nr 16 (Dolna Grupa k. Grudziądza – Ostróda – Oborniki na granicy z Litwą). Przez miasto przechodzi również linia kolejowa Poznań Wschód – Skandawa przebiegająca przez województwa wielkopolskie, kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie.

Rysunek 1. Położenie miasta Ostróda w obrębie powiatu ostródzkiego

2. LUDNOŚĆ MIASTA OSTRÓDA

Na koniec 2017 roku Ostródę zamieszkiwało według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2017 roku – 33 243 osób, w tym 17 570 kobiet co stanowiło 52,6% ogółu mieszkańców miasta oraz 15 673 mężczyzn – 47,4% ogółu mieszkańców miasta Ostróda.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców miasta Ostróda w latach 2008 – 2017 r.

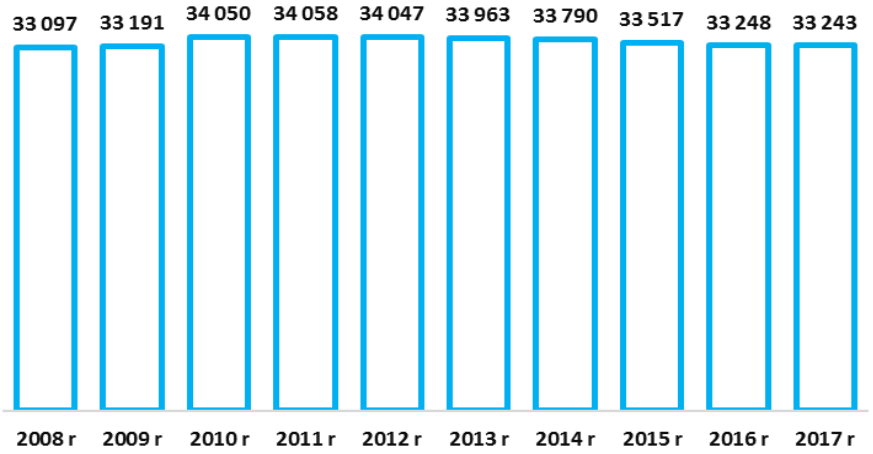

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Ostródę różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu ostródzkiego. W Ostródzie w porównaniu do powiatu ostródzkiego odnotowano większy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym i mniejszy w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Tabela 1. Ludność miasta Ostróda oraz powiatu ostródzkiego według kategorii na koniec 2017 roku

Wyszczególnienie	Ostróda	powiat ostródzki
w wieku przedprodukcyjnym	5 787	19 833
w wieku produkcyjnym	20 044	65 515
w wieku poprodukcyjnym	7 412	19 970

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych GUS*

Powyższe dane oznaczają, że ludność miasta Ostróda jest statystycznie starsza od mieszkańców powiatu ostródzkiego. Przyrost naturalny w ostatnim dziesięcioleciu ulegał wahaniom. Od 2012 roku przyrost naturalny w Ostródzie jest ujemny, notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin mieszkańców miasta.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w mieście Ostróda w latach 2010 – 2017.

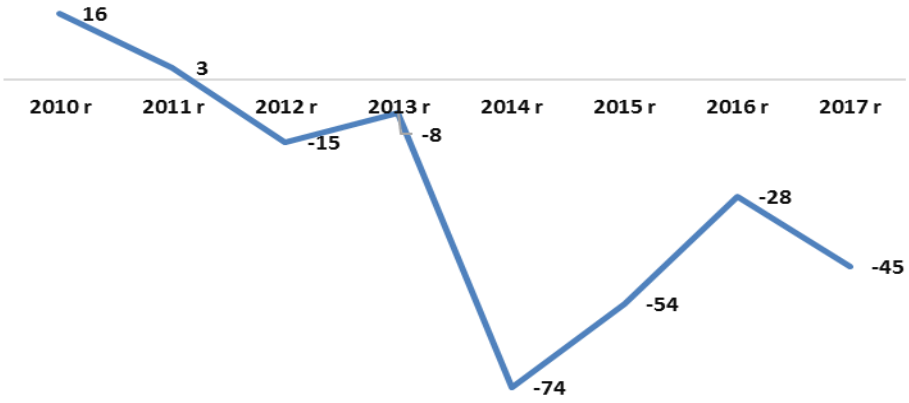

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych GUS*

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku emerytalnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2017 roku 65,9 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w mieście Ostróda jest zdecydowanie wyższy niż w powiecie ostródzkim oraz w województwie warmińsko - mazurskim, który wynosił odpowiednio 60,8 oraz 60,0.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w mieście Ostróda w latach 2010-2017.

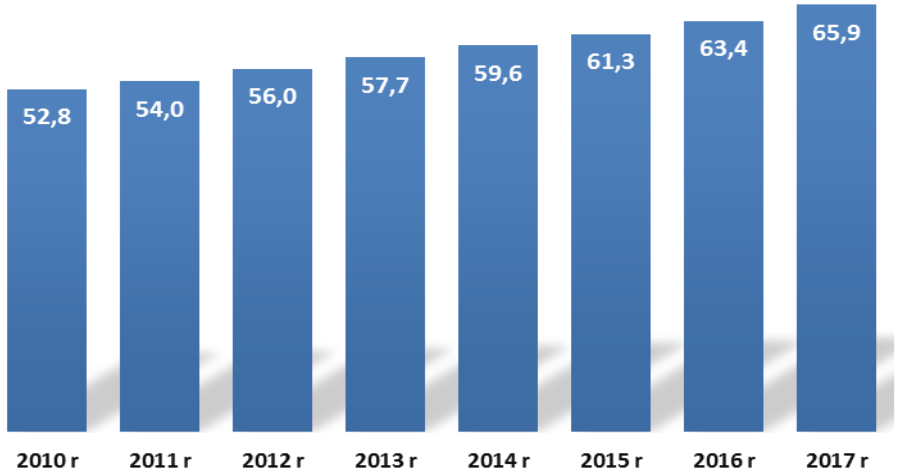

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2017 roku saldo migracji wewnętrznych dla miasta Ostróda było ujemne i wyniosło (-5). W ostatnich latach zdecydowanie więcej mieszkańców wyprowadzało się niż osiedlało się w mieście Ostróda. W tym samym okresie notuje się także ujemne saldo migracji zagranicznych (więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do miasta z zagranicy). Odnotowane saldo migracji w ruchu wewnętrznym jest zdecydowanie wyższe niż saldo migracji w ruchu zagranicznym. Z uwagi jednak na znikome zgłaszanie do Urzędu migracji zagranicznych realne wskaźniki w tym zakresie są trudne do oszacowania. Z pewnością jednak kształtują się na znacznie wyższym poziomie.

Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w mieście Ostróda w latach 2010 – 2017

Lata	Saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	-18
2011 r.	18
2012 r.	-3
2013 r.	-14
2014 r.	-92
2015 r.	-89
2016 r.	-133
2017 r.	-5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w mieście Ostróda w latach 2010 – 2017

Lata	Saldo migracji zagranicznych
2010 r.	-2
2011 r.	-13
2012 r.	-21
2013 r.	-76
2014 r.	-50
2015 r.	0
2016 r.	-78
2017 r.	-37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3. SYTUACJA GOSPODARCZA

Ostróda, ze względu na swoje położenie geograficzne, nie należy do obszarów uprzemysłowionych. Przemysł, jaki istnieje w powiecie ostródzkim związany jest głównie z przetwórstwem rolno-spożywczym i drzewnym. Pod Ostródą ANIMEX Foods zajmuje się produkcją mięsa świeżego i wyrobów przetworzonych opatrzonych znanymi markami Morliny i Krakus. Z kolei Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe INDYK-MAZURY Sp. z o.o. wzbogaca rynek krajowy i zagraniczny przetworami z drobiu. Priorytetem pozostają dbałość o środowisko i rozwój turystyki. Stąd baza noclegowo-turystyczna miasta jak i sąsiednich miejscowości jest bogata i bardzo różnorodna: hotele kategorii od 1 do 4 gwiazdek, pensjonaty, motele i zajazdy, ośrodki wypoczynkowe, kampingi, pola namiotowe oraz gospodarstwa agroturystyczne.

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości ma istotne znaczenie dla rozwiązywania problemów społecznych, ponieważ realizacja celów gospodarczych przyczynia się do redukcji bezrobocia.

Liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych jest jednym z głównych wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości. Według danych GUS na koniec 2018 roku na terenie miasta Ostróda funkcjonowało3400 podmiotów gospodarczych, 439 spółek, w tym 187 spółek handlowych oraz 251 spółek cywilnych. Działalność gospodarczą prowadziło 2271 podmiotów. Liczba podmiotów gospodarczych na

przestrzeni lat pozostaje na zbliżonym poziomie. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Ostróda w latach 2010 – 2018

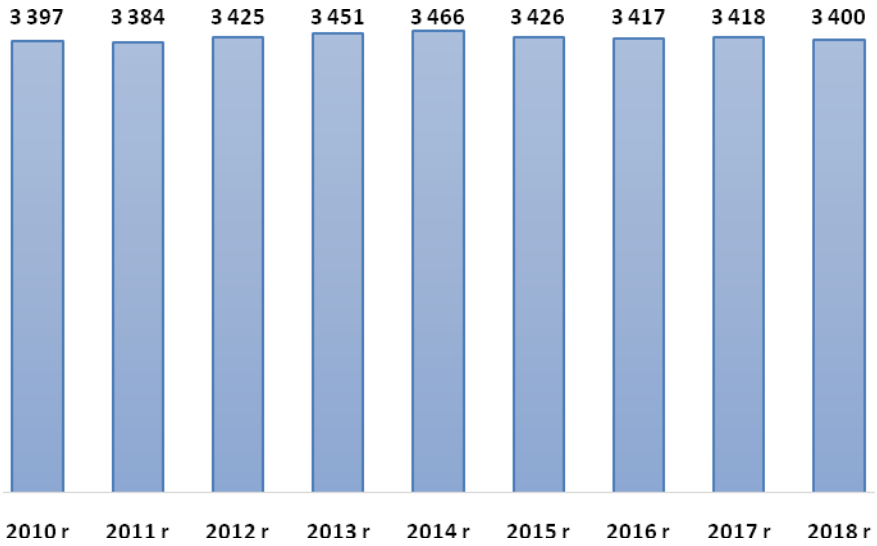

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2018 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w mieście Ostróda stanowią firmy działające w następujących branżach: handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby oraz działalność profesjonalna naukowa i techniczna. Poniższa tabela przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w mieście Ostróda.

Tabela 4. Branże i liczba podmiotów w mieście Ostróda na dzień 31.12.2018 r.

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	655
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	469
Sekcja F – Budownictwo	348
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	294

Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	291
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	266
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	237
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	206
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	139
Sekcja P – Edukacja	127
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	90
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	76
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	70
Sekcja J - Informacja i komunikacja	64
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	42
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W mieście Ostróda dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 31.12.2018 roku odnotowano 3 259 takich podmiotów gospodarczych co stanowi – 95,8%. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 96. Na terenie miasta działa 45 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników, w tym 3 przedsiębiorstwa, które zatrudniają powyżej 250 pracowników.

Wśród większych przedsiębiorstw prowadzących działalność w obrębie miasta należy wymienić:

- ✓ Ostróda Yacht Sp z.o.o.,
- ✓ Indyk Mazury,
- ✓ Wagon Service Ostróda Sp. z o.o.,
- ✓ Condohotels Group Sp. z o.o.,
- ✓ Poczta Polska S.A.,

urzędy administracji publicznej – Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski, Urząd Gminy.

4. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostródzie, w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w mieście Ostróda ulegała zmianom – od 1 091 na koniec 2016 roku poprzez 898 osób na koniec roku 2017 do 910 na koniec 2018 roku. Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat wyniosła: 631, 512, 542. Niepokojący jest wzrost rejestrowanego bezrobocia wśród osób do 30 roku życia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Bezrobotni w mieście w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba bezrobotnych w mieście	1 091	898	910
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)	5,4	4,5	4,6
Liczba bezrobotnych kobiet w mieście	631	512	542
Liczba bezrobotnych do 30 roku życia	126	215	221
Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia	339	268	292
Liczba długotrwale bezrobotnych	470	356	344

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostródzie

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2016-2018 w powiecie ostródzkim, województwie warmińsko-mazurskim i w kraju.

Tabela 6. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Stopa bezrobocia w powiecie (w %)	14,6	12,2	10,9
Stopa bezrobocia w województwie (w %)	13,9	11,5	10,1
Stopa bezrobocia w kraju (w%)	8,2	6,5	5,7

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Według danych MOPS w Ostródzie w 2016 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy dotyczyło 736 rodzin, w 2017 roku – 618 rodzin, a w 2018 roku - 494 rodzin. Pomimo zauważalnej tendencji spadkowej problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznawania pomocy społecznej.

Miasto Ostróda w ramach przeciwdziałania bezrobociu i jego negatywnym skutkom prowadzi we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Ostródzie działania aktywizujące osoby bezrobotne, w szczególności polegające na kierowaniu osób pozostających bez pracy do prac społecznie użytecznych i do realizowania programu zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej prowadzonym przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Ostródzie.

Prace społecznie użyteczne są organizowane w Ostródzie od roku 2006, czyli od momentu gdy pojawiły się takie możliwości prawne.

Głównymi celami organizacji prac społecznie użytecznych jest:

- ✓ zapewnienie możliwości uzyskania minimalnych przynajmniej środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin z problemem bezrobocia,
- ✓ łagodzenie społeczno-ekonomicznych skutków bezrobocia,
- ✓ reintegracja społeczna i zawodowa długotrwale bezrobotnych beneficjentów pomocy społecznej.

Prace społecznie użyteczne to instrument aktywizacji społeczno-zawodowej, który pod koniec 2005 roku został wprowadzony ustawą z dnia 28 lipca 2005 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. nr 64, poz. 1366). Szczegółowy sposób i tryb organizowania prac społecznie użytecznych określa Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie trybu organizowania prac społecznie użytecznych (Dz. U. poz. 2447).

Miejski Program Prac Społecznie Użytecznych w Ostródzie stanowi formę aktywizacji osób wymagających wsparcia, zaliczanych do grup szczególnego ryzyka i narażonych na wykluczenie społeczne. Program polega na zatrudnianiu osób bezrobotnych spełniających jednocześnie trzy warunki:

- ✓ są bez pracy co najmniej 12 miesięcy,
- ✓ nie mają już prawa do zasiłku,
- ✓ korzystają z pomocy społecznej.

Przy kierowaniu do prac społecznie użytecznych uwzględniany jest wiek osoby bezrobotnej, jej stan zdrowia i posiadane kwalifikacje. Osoby do prac społecznie użytecznych typują pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie zawartych

z nimi indywidualnych planów rozwiązania konkretnych problemów oraz zaspokojenia potrzeb na zasadach określonych w kontraktach socjalnych.

Bezrobotni wykonują głównie prace gospodarczo-porządkowe i remontowe w miejscu ich zamieszkania lub pobytu, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 40 godzin miesięcznie, przy zachowaniu tygodniowej normy 10 godzin czasu pracy. Bezrobotny nie może nie przyjąć propozycji wykonania prac społecznie użytecznych, gdyż odmowa oznacza utratę statusu bezrobotnego oraz pozbawienie niektórych świadczeń otrzymywanych z pomocy społecznej.

Źródło finansowania Programu stanowią:

- ✓ budżet gminy – uchwała budżetowa określiła kwotę na realizację zadania obejmującą 40% wynagrodzenia osób skierowanych do prac społecznie użytecznych,
- ✓ budżet państwa – Starosta (powiatowy urząd pracy) na wniosek gminy dokonuje gminie refundacji 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego osobie uprawnionej. Środki na refundację, o której mowa powyżej mieszczą się w limicie środków Funduszu Pracy przekazywanych samorządom na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

Prace w ramach tego programu wykonywane są od marca do listopada na terenie miasta Ostróda, w 11 jednostkach organizacyjnych gminy miejskiej i corocznie kierowanych jest około 50 osób, które wykonują prace w wymiarze 40 godzin miesięcznie.

Kolejną formą aktywizacji społeczno-zawodowej klientów pomocy społecznej jest udział w zajęciach Centrum Integracji Społecznej. Centrum funkcjonuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym. Jego zadaniem jest świadczenie usług służących reintegracji społecznej i zawodowej osobom długotrwale bezrobotnym, bezdomnym, osobom niepełnosprawnym, uzależnionym od alkoholu i narkotyków, chorym psychicznie, zwalnianym z zakładów karnych oraz uchodźcom. Reintegracja społeczna realizowana w CIS obejmuje m.in. kształcenie umiejętności niezbędnych do pełnienia ról społecznych, naukę planowania i gospodarowania dochodami. Integracja zawodowa polega natomiast w szczególności na umożliwieniu uczestnikom nabycia nowych umiejętności zawodowych umożliwiających przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji. Na podstawie skierowania przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie w zajęciach reintegracji zawodowej w 2017 roku uczestniczyło 152 osoby, a w 2018 roku – 138 osób. W 2017 roku za 127 uczestników CIS Ośrodek opłacał składki z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego, podczas gdy w 2018 roku osób uprawnionych do ubezpieczenia zdrowotnego było 109. Na realizację zadania Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Rejonowy w Ostródzie otrzymał dotację z budżetu gminy w jednakowej kwocie w obu analizowanych latach, tj. w wysokości 273 000 zł.

Działania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży w Ostródzie prowadzi Hufiec Pracy i Młodzieżowe Centrum Kariery. Główną instytucją wspierania integracji na rynku pracy pozostaje Powiatowy Urząd Pracy w Ostródzie, który oferuje szeroki katalog usług i instrumentów wspierających osoby bezrobotne w celu zwiększenia ich szans powrotu na rynek pracy. Przykładowo można wymienić poradnictwo zawodowe, szkolenia, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

5. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W ostatnich latach liczba mieszkań w Ostródzie systematycznie zwiększała się (z 12467 w 2010 r. do 13123 w 2017 r.). Rosła tym samym liczba izb (z 44750 w 2010 r. do 46 887 w 2017 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 754 126 m^2 w 2010 r. do 803 944 m^2 w 2017 r.). Na podobnym poziomie pozostawała przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (ok. 61m^2) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (22-24 m^2). W 2017 roku oddano do użytkowania 128 nowych mieszkań, a w roku 2016 – 42 mieszkania.

Rysunek 6. Liczba mieszkań na terenie miasta Ostróda w latach 2010 – 2017

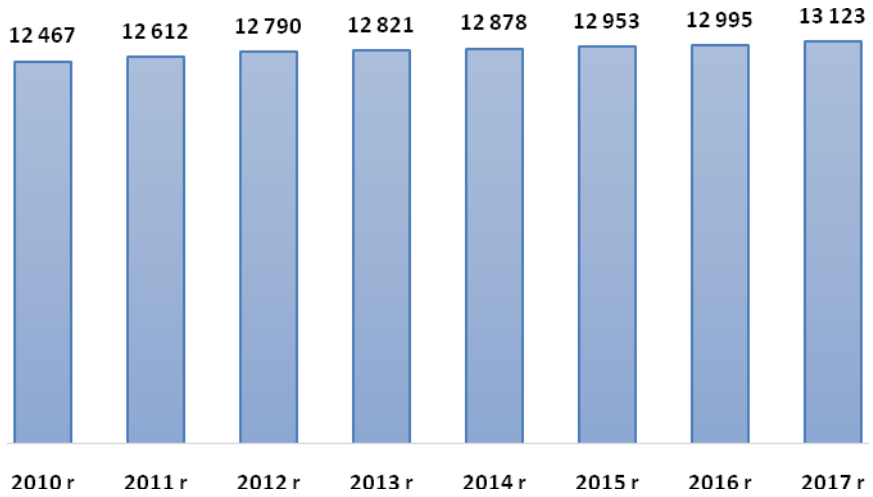

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Budynki i mieszkania znajdujące się w mieście pozostają głównie w dyspozycji: gminy miejskiej, której zasobem zarządza i administruje Miejska Administracja Budynków Komunalnych Sp. z o.o., Spółdzielni Mieszkaniowej JEDNOŚĆ, wspólnot mieszkaniowych oraz osób fizycznych. Aktualnie praktycznie wszystkie mieszkania są wyposażone w wodociąg, a niemal wszystkie posiadają ustęp spłukiwany i łazienkę. Zdecydowana większość mieszkań posiada także centralne ogrzewanie. Według danych GUS za 2017 rok 99,84% mieszkań jest przyłączonych do wodociągu, 96,58 mieszkań posiada łazienkę, 90,88% korzysta z centralnego ogrzewania, a z gazu sieciowego – 89,95% mieszkań.

Do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkaniowych. W okresie ostatnich trzech lat odnotowuje się wzrost liczby mieszkań socjalnych (2015 r. – 48, 2016 r. – 49, 2017 r. – 51) przy jednoczesnym spadku liczby mieszkań komunalnych (2015 r. – 928, 2016 r. – 905, 2017 r. – 877).

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez miasto, a realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	534	478	430
Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	4 341	3 949	3 324
Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	621 733	558 672	476 881

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

W latach 2016-2018 liczba rodzin w mieście, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, spadała (z 534 w 2016 r. do 430 w 2018 r.). Zmniejszała się również liczba przyznanych dodatków (z 4 341 w 2016 r. do 3 324 w 2018 r.). Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten cel malała w latach 2016-2018 (z 621 733 zł w 2016 r. do 476 881 zł w 2018 r.).

Podstawą do rozwoju budownictwa mieszkaniowego są z jednej strony grunty przeznaczone pod zabudowę a z drugiej dostępność komunikacyjna i odległość od ośrodków miejskich, z których mieszkańcy coraz chętniej emigrują i osiedlają się na terenach wiejskich.

Rozwój budownictwa mieszkaniowego pociąga za sobą konieczność działań inwestycyjnych w infrastrukturę drogową, wodno-kanalizacyjną i społeczną.

6. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Bezdomność pozostaje kwestią społeczną o znaczeniu i zasięgu ogólnokrajowym, o czym decydują skala zjawiska, jego przyczyny oraz szczególnie dotkliwe skutki społeczno-ekonomiczne.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością świadczą w Ostródzie w szczególności dwa podmioty: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie i Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Rejonowy w Ostródzie. Pomoc udzielana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej polega głównie na przyznawaniu świadczeń pieniężnych, zapewnieniu posiłku, skierowania do schroniska, noclegowni.

Tabela 8. Zakres przyznawanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie pomocy z powodu bezdomności w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba rodzin, którym decyzją przyznano świadczenie	55	55	60
Liczba osób w tych rodzinach	64	59	67

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Rejonowy w Ostródzie w ramach zlecenia realizacji zadania przez Gminę Miejską Ostróda prowadzi m.in. Jadłodajnię i Noclegownię dla Osób Bezdomnych. Osoby przebywające w tejże placówce mają zapewnione posiłek i pomoc rzeczową. W Noclegowni przebywało 117 osób w roku 2016, 115 w roku 2017i 103 w roku 2018.

Dane szczegółowe dotyczące osób bezdomnych, które były objęte wsparciem ze strony wskazanych wyżej podmiotów, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Osoby bezdomne w mieście w latach 2016-2018 według stanu na koniec roku kalendarzowego

Wyszczególnienie		Liczba osób bezdomnych					
		ogółem			kobiet		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018
WIEK	18 – 30	4	2	5	0	0	2
	do 40 lat	3	1	4	2	0	1
	do 50 lat	11	12	8	2	3	2
	powyżej 50 lat	39	45	39	2	3	2
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	17	21	19	1	2	3
	zawodowe	29	29	31	3	3	2
	średnie	10	8	6	2	1	2
	wyższe	1	2	0	0	0	0
PRZYCZYNY BEZDOMNOŚCI	alkoholizm	38	35	36			
	przestępczość	4	3	3			
	choroby	6	9	11			
	eksmisje	16	17	15			
	inne (konflikty rodzinne, brak możliwości zamieszkania)	1	0	1			

Źródło: Na podstawie sprawozdań dot. zjawiska bezdomności w gminie miejskiej Ostróda

Na podstawie zawartych powyżej danych należy stwierdzić, iż wśród osób bezdomnych przebywających na terenie Ostródy przeważającą większość stanowią mężczyźni w wieku powyżej 50 roku życia z wykształceniem podstawowym i zawodowym.

7. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

Do zadań własnych gminy, zgodnie z art. 7 pkt 8 ustawy o samorządzie gminnym, należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji. W związku z wprowadzoną reformą systemu oświaty, funkcjonujący dotychczas plan sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez Gminę Miejską Ostróda, a także granice ich obwodów, został dostosowany do wymogów obowiązujących przepisów prawa. Szczegółowy plan sieci publicznych placówek prowadzonych przez Gminę Miejską Ostróda - obowiązujący od dnia 1 września 2017 r. - określa Uchwała Nr XXXII/234/2017 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 23 marca 2017 r. w sprawie dostosowania sieci szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez Gminę Miejską Ostróda do nowego ustroju szkolnego. Plan sieci publicznych szkół podstawowych i klas dotychczasowych gimnazjów prowadzonych przez Gminę Miejską Ostróda przedstawia zestawienie.

- ✓ Szkoła Podstawowa nr 1 im. Armii Krajowej,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 2 im. Gustawa Gizewiusza,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 4, wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka, wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego,
- ✓ Szkoła Podstawowa nr 6 im. Kornela Makuszyńskiego,
- ✓ klasy dotychczasowego Gimnazjum nr 1 im. Polskich Noblistów, prowadzone w Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II,
- ✓ klasy dotychczasowego Gimnazjum nr 2 im. Zdzisława Krzyszkowiaka, prowadzone w Szkole Podstawowej nr 4, wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4.

Na terenie miasta funkcjonują również placówki publiczne i niepubliczne, prowadzone przez inne podmioty niż Gmina Miejska Ostróda (na podstawie sprawozdania z realizacji polityki oświatowej prowadzonej przez Gminę Miejską Ostróda w roku szkolnym 2017/2018):

- ✓ Zespół Szkół Salezjańskich, w skład którego wchodzi: Salezjańska Szkoła Podstawowa im. Św. Dominika Savio oraz Salezjańskie Liceum im. Św. Dominika Savio, prowadzone przez Towarzystwo Salezjańskie w Warszawie,
- ✓ Przedszkole Niepubliczne Radość,
- ✓ Przedszkole Niepubliczne Pod dębami,

- ✓ Przedszkole Niepubliczne Remiś,
- ✓ Przedszkole Niepubliczne Promyczek,
- ✓ Przedszkole Niepubliczne Akademia Smyka,
- ✓ Przedszkole Niepubliczne Mini Mini,
- ✓ Niepubliczne Przedszkole Specjalne Orewiaczek,
- ✓ Przedszkole Niepubliczne Kraina Bajek,
- ✓ Przedszkole Niepubliczne Chatka w Kwiatki,
- ✓ Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Ostródzie, w skład którego wchodzi – Szkoła Podstawowa oraz Liceum Ogólnokształcące.

Ponadto na terenie miasta funkcjonowały następujące szkoły i placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym był powiat ostródzki:

- ✓ Liceum Ogólnokształcące nr 1 im. Jana Bażyńskiego,
- ✓ Zespół Szkół Zawodowych im. Sandora Petöfi,
- ✓ Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszicai Centrum Kształcenia Ustawicznego,
- ✓ Zespół Szkół Rolniczych im. Wincentego Witosa,
- ✓ Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych,
- ✓ Zespół Placówek Pedagogicznych.

Dane szczegółowe dotyczące liczby uczniów/wychowanków korzystających z oferty edukacyjnej miejskich szkół oraz przedszkoli przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba uczniów/wychowanków placówek oświatowo-wychowawczych w mieście w roku szkolnym 2017/2018

Rodzaj placówki	Nazwa placówki	Liczba wychowanków/uczniów
przedszkola	Przedszkole Miejskie nr 1	175
	Przedszkole Miejskie nr 4	191
	Przedszkole Miejskie nr 3	100
	Przedszkole Niepubliczne „Radość”	121
	Przedszkole Niepubliczne „Pod Dębami”	60
	Przedszkole Niepubliczne „Remiś”	111
	Przedszkole Niepubliczne „Promyczek”	138
	Akademia Smyka	25
	Mini Mini	40

	Orewiaczek	22
	Kraina Bajek	157
	Chatka w Kwiatki	26
szkoły podstawowe	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Armii Krajowej	552
	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Gustawa Gizewiusza	316
	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II	606
	Szkoła Podstawowa Nr 4	785
	Szkoła Podstawowa Nr 5	210
	Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Kornela Makuszyńskiego	195

Źródło: Dane Wydziału Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Ostródzie

8. KULTURA I SPORT

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Największą instytucją kulturalną Ostródy jest Centrum Kultury z siedzibą w gotyckim zamku, w którym siedzibę swoją mają również Muzeum i Miejska Biblioteka Publiczna. W Ostródzie funkcjonują również filia Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz Amfiteatr – zadaszony obiekt, liczący 2500 miejsc siedzących. Poza tym w mieście działa wiele innych formalnych i nieformalnych grup, stowarzyszeń i twórców kultury.

Misją Centrum Kultury jest kreowanie, krzewienie i wspieranie wszelkich inicjatyw kulturalnych. Instytucja zajmuje się organizacją oraz współorganizacją działań kulturalnych w mieście oraz stara się zaspokajać potrzeby kulturalne wszystkich mieszkańców miasta, wzbogacając jednocześnie ofertę turystyczną Ostródy. Wśród znanych wydarzeń i imprez, których organizatorem lub współorganizatorem jest Centrum Kultury, należy wymienić: Ostródzkie Międzynarodowe Lato z Folklorem, Dni Morza, Festiwal Ognia, Ostróda Reggae Festival.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Stępowskiego jest ogólnodostępną placówką kulturalną, z której zbiorów mogą korzystać bezpłatnie wszyscy mieszkańcy Ostródy. Do podstawowych zadań placówki należy gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych oraz zaspokajanie potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych społeczności lokalnej. Biblioteka organizuje wernisaże, wystawy, spotkania autorskie, spotkania z poezją, historią, jarmarki świąteczne, konkursy

(np. z okazji Światowego Dnia Kota), zajęcia i warsztaty dla dzieci i młodzieży (np. Klub Zwariowanych Robótek, Spotkania z Misiem Czytusiem).

Samodzielną instytucją kultury jest Muzeum w Ostródzie, które ma do dyspozycji trzy sale wystawowe o łącznej powierzchni ok. 350 m^2. Spełnia ono rolę muzeum historycznego miasta i regionu ostródzkiego, posiada w swoich zbiorach obiekty pochodzące z wykopalisk archeologicznych, przedmioty użytkowe i pamiątki związane z życiem mieszkańców i ważnych postaci związanych z historią miasta. Muzeum w ramach oferty edukacyjnej organizuje lekcje muzealne dla grup szkolnych i warsztaty bicia monety – szeląga ostródzkiego.

Położenie geograficzne Ostródy sprawia, że jest to miejsce w szczególny sposób predestynowane do uprawiania sportów i aktywnego wypoczynku. Bogata infrastruktura wykorzystująca naturalne walory tego terenu stanowi atrakcyjną bazę, która każdego roku powiększa się o nowe możliwości spędzania wolnego czasu. Zadania miasta w zakresie sportu i rekreacji realizuje Ostródzkie Centrum Sportu i Rekreacji. Instytucja zajmuje się organizacją zawodów, turniejów oraz lig sportowych dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Do zadań Ostródzkiego Centrum Sportu i Rekreacji należy również administrowanie następującymi obiektami sportowymi:

- ✓ Stadion Miejski przy ul. Wyszyńskiego 11;
- ✓ Hala sportowo-widowiskowa przy ul. Kościuszki 22A;
- ✓ Hala treningowa przy ul. Piłsudskiego 4;
- ✓ 3 Boiska ORLIK 2012;
- ✓ Boisko przy ul. Parkowej;
- ✓ Boisko na Osiedlu Plebiscytowym
- ✓ Wyciąg Nart Wodnych;
- ✓ Plaża Miejska nad Jeziorem Sajmino;
- ✓ Kąpielisko Miejskie nad Jeziorem Drwęckim.

9. OCHRONA ZDROWIA

W Ostródzie zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej obejmujące m.in.: diagnostykę schorzeń, leczenie podstawowe, promocję zdrowia, profilaktykę i edukację zdrowotną realizują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej

(przychodnie), grupowe i indywidualne praktyki lekarskie oraz grupowe i indywidualne praktyki pielęgniarek i położnych.

Podstawowa opieka zdrowotna zapewnia pacjentom całodobowy dostęp do świadczeń zdrowotnych zarówno wykonywanych w warunkach ambulatoryjnych jak i w miejscu zamieszkania pacjenta (wizyty domowe, nocna wyjazdowa pomoc lekarska). Świadczenia medyczne realizowane są na terenie działania poszczególnych podmiotów w dni powszednie od godzin rannych do około godziny 18.00. W godzinach nocnych i dni wolne oraz święta pacjenci mogą korzystać z pomocy medycznej zorganizowanej w ramach nocnej wyjazdowej pomocy lekarskiej lub innych form pomocy doraźnej.

Na terenie miasta Ostróda funkcjonuje jedna placówka służby zdrowia prowadząca lecznictwo zamknięte (szpital) – Powiatowy Zespół Opieki Zdrowotnej w Ostródzie S.A., której jedynym właścicielem jest Powiat Ostródzki. Prowadzona działalność medyczna dotyczy:

1) lecznictwa specjalistycznego stacjonarnego w szpitalu w Ostródzie, który dysponował oddziałami:
   - ✓ anestezjologii i intensywnej terapii,
   - ✓ chorób wewnętrznych o profilu kardiologicznym,
   - ✓ pediatryczny,
   - ✓ chirurgii urazowo-ortopedycznej,
   - ✓ chirurgii ogólnej,
   - ✓ otolaryngologiczny,
   - ✓ ginekologiczno-położniczy,
   - ✓ neonatologiczny,
   - ✓ chorób zakaźnych,
2) lecznictwa specjalistycznego ambulatoryjnego (poradnie, w tym konsultacyjne),
3) pomocy doraźnej i ratownictwa medycznego.

W Ostródzie, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2018 roku funkcjonowało 20 przychodni i 16 aptek. W 2018 roku udzielono pacjentom 298 805 porad w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w tym 195 083 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo to stan braku zagrożeń dla życia i zdrowia ludzkiego oraz mienia w zakresie bezpieczeństwa publicznego, bezpieczeństwa drogowego, innych lokalnych zagrożeń, np. mających postać chorób (bezpieczeństwo sanitarne). Samorząd, realizując zadania w oparciu o ustawowe uregulowania, dąży do uzyskania takiego stanu, współpracuje przy tym z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne, w tym z Państwową Strażą Pożarną, Powiatowym Inspektorem Weterynarii, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Wodnym Pogotowiem Ratunkowym, czy też ze służbami leśnymi i innymi służbami odpowiedzialnymi za stan bezpieczeństwa mieszkańców. Współpraca ta jest w części oparta na pisemnych porozumieniach, w innych przypadkach jest współpracą doraźną.

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i niski stopień przestępczości są jednym z wyznaczników rozwoju i atrakcyjności miasta. Nad bezpieczeństwem mieszkańców miasta Ostróda czuwają policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Ostródzie, którzy na bieżąco realizują zadania w zakresie:

- ✓ przeciwdziałania popełnianiu przestępstw i wykroczeń,
- ✓ ujawniania, zapobiegania i zwalczania zjawisk patologii społecznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
- ✓ kreowania w społeczności lokalnej pozytywnego wizerunku Policji oraz podejmowanych przez Policję działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- ✓ akcji prewencyjnych i kampanii społecznych, takich jak: Bezpieczne Wakacje, Dzielnicowy Bliżej Nas, Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa, Zimą Bezpiecznie, Dobrze Cię Widzieć, Stop Przemocy, Seniorze! Nie daj się oszukać!, Twoje światła - Twoje Bezpieczeństwo.

Z uwagi na brak danych dotyczących przestępczości w mieście Ostróda, poniżej przedstawiono informacje ma temat przestępczości na terenie całego powiatu ostródzkiego. Według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie w 2017 roku w powiecie ostródzkim stwierdzono 1 833 przestępstwa. Wśród nich odnotowano 1 275 przestępstw o charakterze kryminalnym i 222 o charakterze gospodarczym. Dane szczegółowe na temat wybranych kategorii stwierdzonych przestępstw przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Przestępstwa popełnione w powiecie ostródzkim w 2017 roku

Kategoria przestępstwa	Liczba przestępstw
Zabójstwa	3
Uszczerbek na zdrowiu	41
Bójka i pobicie	20
Zgwałcenie	2
Kradzież cudzej rzeczy	267
Kradzież i kradzież poprzez włamanie do samochodu	11
Kradzież z włamaniem	236
Rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze	28
Przestępstwa narkotykowe	170

Źródło: Dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie

Według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie w 2017 roku w powiecie ostródzkim odnotowano 32 czyny popełnione przez osoby nieletnie i było ich mniej w stosunku do roku 2016 o 21.

W Ostródzie działa także Straż Miejska, realizująca zadania z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom. Współpracuje ona z Policją. Jest także operatorem miejskiego monitoringu. Bezpieczeństwo przeciwpożarowe, usuwanie skutków wypadków i klęsk żywiołowych zapewnia mieszkańcom Komenda Powiatowa Państwowa Straży Pożarnej w Ostródzie.

11. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w mieście jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych,

ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem", ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Na koniec 2018 roku kadrę MOPS-u stanowiło 48 osób na 45,25 etatach. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 12. Stan zatrudnienia w MOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 roku

Rodzaj stanowiska	Liczba osób	Liczba etatów	O ile etatów powinno być więcej
kadra kierownicza	5	5,00	0
pracownicy socjalni	18	17,00	0
pozostali pracownicy	25	23,25	0

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych MOPS-u nie figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników.

Tabela 13. Wykształcenie kadry MOPS na koniec 2018 roku

Rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		Liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	pozostali pracownicy
wykształcenie	wyższe	5	8	16
	średnie	0	10	6
	zawodowe	0	0	3
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	2	0	1
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0	8	0
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0	7	0

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

Na koniec 2018 roku wykształcenie wyższe posiadało 29 osób z kadry MOPS-u, w tym 5 osób zajmujących stanowiska kierownicze. Wykształceniem średnim legitymowało się

z kolei 16 osób, a 3 pracowników Ośrodka posiadało wykształcenie zawodowe. Trzy osoby ukończyły specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej , a wśród pracowników socjalnych 8 posiadało specjalizację I stopnia z zakresu pracy socjalnej oraz 7 - II stopień specjalizacji zawodowej z zakresu pracy socjalnej.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 701 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 528 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez MOPS na realizację zadań w latach 2016-2018.

Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2016-2018

Rodzaj wydatków		Wielkość wydatków w zł		
		2016 r.	2017 r.	2018 r.
Wydatki na zadania zlecone gminie		27 624849,80	32 504 967,03	32 308 834,55
Wydatki na zadania własne gminy		9 689 845,49	9 724 375,81	9 213 050,45
w tym:	środki własne gminy	5 381 928,75	5 785 357,71	5 982 106,74
	środki przekazane gminie w ramach dotacji	4 307 916,74	3 948 018,10	3 230 943,71
Pozostałe wydatki (realizowane projekty)		15 600,00	29 000,00	156 942,54
Ogółem wydatki		**37 330 295,29**	**42 258 342,84**	**41 678 827,54**

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

W latach 2016-2018 ogólna kwota środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom miasta zmieniała się. Wydatki wzrosły porównując lata 2016-2017, a w roku 2018 były niższe niż w roku 2017. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty

wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację:

- ✓ świadczeń wychowawczych (w 2016 r. 13 997 765,20 zł, w 2017 r. 19 023 469,42 zł, a w 2018 r. 17 930 217,81 zł),
- ✓ świadczeń rodzinnych (w 2016 r. 13 485 839,60 zł, w 2017 r. 13 329 844,85 zł, a w 2018 r. 13 163 567,95 zł).

W ramach wykonywania zadań własnych gminy środki były przeznaczane m. in. na:

- ✓ udzielanie zasiłków i pomocy w naturze (w 2016 r. 1 177 307,02 zł, w 2017 r. 934 307,78 zł, a w 2018 r. 750 836,20 zł),
- ✓ realizację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (w 2016 r. 1 200 000 zł, w 2017 r. 1 200 000 zł, a w 2018 r. 900 000 zł),
- ✓ pokrywanie kosztów przyznawanych usług opiekuńczych (w 2016 r. 1 138 731,75 zł, w 2017 r. 1 500 100,28 zł, a w 2018 r. 1 449 171,12 zł),
- ✓ ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (w 2016 r. 1 135 071,18 zł, w 2017 r. 1 137 244,60 zł, a w 2018 r. 1 284 502,73 zł),
- ✓ wypłatę dodatków mieszkaniowych (w 2016 r. 621 733,15 zł, w 2017 r. 558 672,47 zł, a w 2018 r. 476 880,88 zł).

Realizacja zadań własnych gminy odbywała się przy ich znaczącym współfinansowaniu z budżetu państwa. Na powyższy cel miasto Ostróda otrzymało dotacje w wysokości 4 307 916,74 zł w 2016 r., 3 948 018,10 zł w 2017 r. oraz 3 230 943,71 zł w 2018 r. W analizowanym okresie udział środków własnych gminy w finansowaniu zadań własnych systematycznie wzrastał (w 2016 r. 56%, w 2017 r. 59%, w 2018 r. 65%). Natomiast udział środków własnych w ogólnej kwocie wydatków Ośrodka w latach 2016-2018 pozostawał na stałym poziomie i wynosił około 14% ogólnej kwoty wydatków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców miasta objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 15. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2 124	1 940	1 817
Liczba rodzin	1 737	1 617	1 553
Liczba osób w rodzinach	3 670	3 300	3 213
Udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności miasta (w %)	11	10	10

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

Na podstawie zawartych w powyższej tabeli danych można zauważyć, iż liczba osób, którym Ośrodek w Ostródzie udzielił wsparcia w latach 2016-2018 spadła (3 670 osób w rodzinach w 2016 r., 3 300 - w 2017 r., i 3 213 – w 2018 r.). Udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców miasta w analizowanym okresie wynosił 10-11%.

Zgodnie z treścią art. 7 ustawy o pomocy społecznej wśród powodów udzielania pomocy wymienia się w szczególności: ubóstwo; sieroctwo; bezdomność; bezrobocie; niepełnosprawność; długotrwałą lub ciężką chorobę; przemoc w rodzinie; potrzebę ochrony ofiar handlu ludźmi; potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; alkoholizm lub narkomanię; zdarzenie losowe i sytuację kryzysową; klęskę żywiołową lub ekologiczną. W poniższej tabeli zawarto szczegółowe dane dot. przesłanek udzielania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie.

Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
sieroctwo	0	0	2	0	0	5
bezdomność	55	55	60	64	59	67
potrzeba ochrony macierzyństwa	173	129	131	797	514	650
bezrobocie	736	618	494	1 894	1 534	1 342
niepełnosprawność	431	393	399	605	540	584
długotrwała lub ciężka choroba	644	605	613	1 035	914	896
bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego	363	297	249	1 095	925	828
przemoc w rodzinie	5	2	2	15	7	7
alkoholizm	25	28	37	28	31	54

narkomania	3	4	2	3	4	12
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	25	20	20	35	36	44
zdarzenie losowe	2	0	15	4	0	28

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

W latach 2016-2018 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w mieście było bezrobocie. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS-u z tego powodu spadała (1 894 w 2016 r., 1 534 w 2017 r. oraz 1 342 w 2018 r.). Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. W mniejszym stopniu mieszkańcy miasta korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomność, przemoc w rodzinie, zdarzenie losowe, narkomania oraz sieroctwo.

Przesłanki przyznania pomocy społecznej w mieście przez MOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Wybrane formy wsparcia udzielanego w ramach pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018

Formy pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
świadczenia pieniężne	1 223	1 097	946	2 601	2 209	1 923
praca socjalna	1 737	1 617	1 553	3 670	3 300	3 213
usługi opiekuńcze	224	225	225	255	249	250
posiłek	410	364	348	1 510	1 360	1 340
schronienie	0	9	20	0	9	23
sprawienie pogrzebu	10	4	4	13	7	4
odpłatność za pobyt w dps	51	57	60	74	61	66

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

W latach 2016-2018 najczęściej udzielaną mieszkańcom miasta formą wsparcia była praca socjalna. Ta forma wsparcia jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej lub ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu porad oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. PCPR, organizacje pozarządowe). Liczba osób w rodzinach objętych przez MOPS pracą socjalną w latach 2016-2018 wykazywała tendencję spadkową (3 670 osób w 2016 r., 3 300 – w 2017 r. i 3 213 – w 2018 r.).

Istotnymi formami wsparcia były również świadczenia pieniężne, głównie w postaci zasiłków celowych, zasiłków stałych i zasiłków okresowych. Liczba osób w rodzinach objętych tymi formami wsparcia w latach 2016-2018 spadała (2 601 osób w 2016 r., 2 209 – w 2017 r., 1 923 – w 2018 r.).

Ważnym rodzajem pomocy były także usługi opiekuńcze, którymi obejmowano osoby starsze, niepełnosprawne, długotrwale i ciężko chore. W latach 2016-2018 tego rodzaju wsparciem obejmowano odpowiednio 255, 249 i 250 osób.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych były kierowane przez MOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2016-2018 Ośrodek ponosił odpłatność za pobyt mieszkańców gminy w DPS-ach, których liczba wyniosła odpowiednio 51, 57 i 60.

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie należy również pomoc rodzinom w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych. Wsparcie rodziny przeżywającej trudności to zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie samodzielności w oparciu o jej wewnętrzne i zewnętrzne zasoby. Aby sprzyjać osiąganiu tego celu w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostródzie zatrudniano asystentów rodziny.

W 2017 r. Ośrodek zaangażował 4 asystentów rodziny (2 osoby na umowę o pracę i 2 osoby na podstawie umowy zlecenia), którzy objęli wsparciem łącznie 36 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Środki

finansowe na ten cel pozyskane zostały z dotacji w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2017 „Asystent Rodziny" w wysokości 20 580 zł, przy wkładzie własnym 53 092 zł.

Natomiast w 2018 r. zaangażowano dwóch asystentów rodziny na podstawie umowy o pracę, którzy objęli wsparciem łącznie 31 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. We wskazanych rodzinach przebywało łącznie 73 dzieci. Podobnie jak w roku 2017 pozyskano dotację w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2018 „Asystent Rodziny" w kwocie 22 441 zł, przy wkładzie własnym 46 742 zł.

Podstawowym zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W sytuacjach, gdzie dzieci znajdują się pod pieczą zastępczą rolą asystenta są działania na rzecz jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny (likwidacja przeszkód, które doprowadziły do wydania postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej).

Praca asystenta rodziny dotyczy funkcjonowania środowiska rodzinnego. Ważnymi elementami branymi pod uwagę są sfera materialno-rzeczowa (np. dochód rodziny, wielkość i standard mieszkania, wyposażenie go w udogodnienia i dobra materialne, służące rozwojowi dzieci i całej rodziny), sfera oddziaływań wychowawczych (struktura rodziny, postawy wychowawcze, style i metody wychowania, relacje i więzi pomiędzy członkami rodziny, atmosfera wychowawcza, sposób spędzania czasu wolnego) oraz sfera wartości (treści wychowawcze, cele wychowania, uznawane systemy wartości, aspiracje życiowe i edukacyjne, uznawane wzory i autorytety).

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem", poszerzyła wachlarz zadań przypisanych asystentowi rodziny poprzez koordynację wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W 2018 r. asystent rodziny w tym zakresie, przydzielony został jednej rodzinie.

Kolejnym istotnym obowiązkiem gminy wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest ponoszenie stosownych wydatków związanych z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej. W 2018 roku na ten cel poniesiono wydatek w kwocie 355 486,90 zł, tj. o 29 823,45 zł mniej niż w roku 2017. Szczegółowe dane na ten temat przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18. Liczba dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej i wysokość środków finansowych ponoszonych przez gminę w latach 2017-2018 (wg stanu na dzień 31 grudnia)

Wyszczególnienie	2017 rok	2018 rok
Liczba dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej, w tym:	102	107
w rodzinnej pieczy zastępczej, w tym:	77	87
w spokrewnionych rodzinach zastępczych	43	42
w niezawodowych rodzinach zastępczych	12	21
w rodzinnych domach dziecka	16	21
w zawodowych rodzinach zastępczych	6	3
w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	25	20
Wydatkowane przez gminę środki finansowe na pobyt dzieci w systemie pieczy zastępczej (w zł), w tym:	385 310	355 487
na rodzinną pieczę zastępczą	165 443	207 650
na placówki	219 867	147 837

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ostródzie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie realizuje również świadczenia rodzinne, zasiłki dla opiekuna, świadczenia wychowawcze 500+, świadczenia z funduszu alimentacyjnego i inne przyznawane na podstawie odrębnych ustaw. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2016-2018 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 19. Odbiorcy świadczeń rodzinnych w mieście w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2017	2018
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	3 188	3 073	2 951
Liczba osób w tych rodzinach	5 783	5 799	5 932

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

Tabela 20. Świadczenia rodzinne i zasiłek dla opiekuna przyznane w mieście w latach 2016-2018

Rodzaj świadczenia	Liczba przyznanych świadczeń			Wartość przyznanych świadczeń (w zł)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
zasiłek rodzinny	20 456	19 439	20 067	2 278 592	2 253 492	2 318 389
dodatek do zasiłku z tyt. urodzenia dziecka	106	116	102	106 000	116 000	102 000
dodatek do zasiłku z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	434	400	423	157 402	150 157	156 367
dodatek do zasiłku z tyt. samotnego wychowywania dziecka	1 690	1 716	1 553	325 777	343 009	310 609
dodatek do zasiłku z tyt. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 906	2 749	2 890	263 710	261 155	274 550
dodatek do zasiłku z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 851	1 579	1 449	180 790	168 390	154 330
dodatek do zasiłku z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	1 211	1 039	1 027	121 100	103 900	102 700
dodatek do zasiłku z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	162	156	145	12 114	13 316	13 349
zasiłek pielęgnacyjny	21 159	19 703	17 949	3 237 327	3 014 559	2 834 613
świadczenie pielęgnacyjne	1 600	1 579	1 653	2 077 472	2 217 033	2 436 235
specjalny zasiłek opiekuńczy	344	346	393	178 221	178 036	208 163
zasiłek dla opiekuna	139	502	414	71 673	258 199	220 985
jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	287	279	253	287 000	279 000	253 000
świadczenie rodzicielskie	988	1 038	1 027	910 167	936 526	922 543
RAZEM	**53 333**	**50 641**	**49 345**	**10 207 345**	**10 292 772**	**10 307 833**

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

W latach 2016-2018 wielkość wydatków przeznaczonych przez MOPS na wypłatę świadczeń rodzinnych i zasiłków dla opiekuna nieznacznie zwiększała się z roku na rok (z 10 207 345 zł w 2016 r. do 10 307 833 zł w 2018 r.) pomimo notowanego spadku liczby udzielanych świadczeń. Największą grupę wypłacanych świadczeń stanowiły zasiłki rodzinne (20 456 świadczeń w 2016 r., 19 439 – w 2017 r., 20 067 – w 2018 r.) i zasiłki pielęgnacyjne (21 159 świadczeń w 2016 r., 19 703 – w 2017 r., 17 949 – w 2018 r.). Pierwsze z wymienionych wyżej świadczeń służą częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Natomiast zasiłki pielęgnacyjne przyznawane są w celu częściowego pokrycia

wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Z dniem 1 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Celem przyznawanego na jej podstawie świadczenia wychowawczego 500+ jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokajaniem jego potrzeb życiowych. W poniższej tabeli zawarto szczegółowe dane szczegółowe w zakresie realizacji zadania w latach 2016-2018.

Tabela 21. Świadczenia wychowawcze 500+ przyznane w mieście w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba rodzin otrzymujących świadczenie	2 222	2 498	2 357
Liczba przyznanych świadczeń	27 548	37 670	35 442
Wielkość wydatków na świadczenia w zł	13 723 367	18 742 334	17 665 239

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie od 2018 roku jest realizatorem rządowego programu „Dobry start", w ramach którego przyznaje jednorazowe świadczenie w kwocie 300 zł w związku z rozpoczęciem przez dziecko roku szkolnego. Świadczeniami dobry start w 2018 roku objęto łącznie 2 489 rodzin, w których przebywało 6 050 osób. Na 3 414 uprawnionych wypłacono 3 415 świadczeń, a koszt wypłaconych świadczeń wyniósł 1 024 500 zł.

Kolejną formą wparcia świadczoną przez MOPS mieszkańcom miasta jest świadczenie z funduszu alimentacyjnego. Uprawnionymi do jego otrzymywania są osoby w trudnej sytuacji materialnej, które nie mają możliwości wyegzekwowania zasądzonych alimentów od dłużnika alimentacyjnego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba rodzin otrzymujących świadczenie alimentacyjne	380	360	317
Liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	5 451	5 028	4 506
Wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne w zł	2 040 928	1 929 345	1 762 494

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

Na podstawie przedstawionych danych można stwierdzić, że w analizowanym okresie liczba przyznawanych świadczeń alimentacyjnych, liczba rodzin je otrzymujących oraz wysokość kwot wydatkowanych na realizację zadania w mieście spadała z roku na rok.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w mieście Ostróda, należą: Dzienny Dom Senior+ (dysponujący 20 miejscami), Klub Senior+ (dysponujący 20 miejscami), 2 środowiskowe domy samopomocy (mające w dyspozycji łącznie 82 miejsca, w tym 2 miejsca całodobowe okresowego pobytu), noclegownia (oferująca 25 miejsc) oraz jadłodajnia (posiadająca 32 miejsca).

Mieszkańcy Ostródy, ze względu na brak odpowiednich placówek na terenie naszego miasta, korzystają również z oferty jednostek wsparcia działających poza miastem. Są to głównie świadczenia przyznawane w formie udzielania schronienia oraz kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców Ostródy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Jednostki wsparcia spoza miasta, z oferty których korzystali mieszkańcy miasta w 2018 roku

Nazwa i adres instytucji	Kategoria klienta oraz liczba osób objętych wsparciem
Dom Pomocy Społecznej w Molzie	osoby somatycznie chore i w podeszłym wieku – 16
Dom Pomocy Społecznej „Michała Archanioła” w Szyldaku	osoby przewlekle psychicznie chore – 15
Dom Pomocy Społecznej w Ciechanowie	osoby psychicznie chore – 2
Dom Pomocy Społecznej w Lubawie - Oddział w Iławie	osoby przewlekle somatycznie chore – 1
Dom Pomocy Społecznej w Tomczycach	osoby psychicznie chore – 1
Dom Pomocy Społecznej „MORS” w Stegnie	osoby w podeszłym wieku – 4
Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku	osoby przewlekle somatycznie chore – 4
Dom Pomocy Społecznej „KROKUS” we Władysławowie	mężczyźni przewlekle somatycznie chorzy – 2
Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych w Mrągowie	młodzieniec, dziecko niepełnosprawne – 1

Dom Pomocy Społecznej w Grazymach	mężczyźni niepełnosprawni intelektualnie – 1
Dom Pomocy Społecznej w Barczewie	osoby przewlekle somatycznie chore i w podeszłym wieku – 1
Dom Pomocy Społecznej w Suszu	osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie oraz dzieci i młodzież niepełnosprawni intelektualnie – 2
Dom Pomocy Społecznej w Szczytnie	osoby przewlekle psychicznie chore – 2
Dom Pomocy Społecznej w Wielkiej Nieszawce	osoby w podeszłym wieku – 1
Dom Pomocy Społecznej w Węgorzewie	osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie – 1
Dom Pomocy Społecznej w Lubawie	osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie – 1
Schronisko dla osób bezdomnych w Rucewie	12 osób
Schronisko dla osób bezdomnych w Marwałdzie	12 osób
Schronisko dla osób bezdomnych w Borowym Młynie	2 osoby

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie

12. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Na podstawie danych posiadanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie można stwierdzić, iż niepełnosprawność stanowi istotną przesłankę przyznawania świadczeń mieszkańcom Ostródy. Wśród form wsparcia, na które mogą liczyć dzieci i osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny i opiekunowie, można wymienić świadczenia z pomocy społecznej takie, jak zasiłek stały i zasiłek okresowy oraz przyznawane świadczenia rodzinne, w tym m.in. dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka, zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne, a także świadczenia przyznawane i wypłacane przez organy inne niż jednostki samorządu, wśród których można wymienić rentę socjalną, dofinansowanie do udziału w turnusie rehabilitacyjnym oraz dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych.

Niestety nie ma źródeł danych, które umożliwiłyby ustalenie skali niepełnosprawności w mieście Ostróda w ostatnich latach. Na podstawie przeprowadzonego w 2002 roku narodowego spisu powszechnego można stwierdzić, że w 2002 roku w mieście mieszkały 4 823 osoby niepełnosprawne (2 249 mężczyzn i 2 574 kobiety), w tym 4 034 osoby niepełnosprawne prawnie i 789 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Ich udział w ogóle ludności miasta wynosił 14,3%. Kolejny narodowy spis powszechny przeprowadzony w 2011 roku przedstawiał jedynie dane o wskaźnikach częstości występowania niepełnosprawności wg płci, miejsca zamieszkania i województw. Jak wynika z danych przedstawionych na podstawie przeprowadzonego spisu w 2011 roku w Polsce było 3 789,4 tys. gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi, w tym 1 151,3 tys. tworzonych wyłącznie przez osoby niepełnosprawne. Wśród ogółu polskich gospodarstw domowych gospodarstwa domowe z osobami niepełnosprawnymi stanowiły blisko 28%. Odsetek występowania gospodarstw z osobami niepełnosprawnymi w województwie warmińsko-mazurskim był wyższy od średniego wskaźnika dla kraju i wynosił 30,4%. Dla miast wyniósł on 142 (w tym 135 dla mężczyzn i 149 dla kobiet) na 1000 mieszkańców, a dla wsi - 126 (w tym 123 dla mężczyzn i 130 dla kobiet) na 1000 mieszkańców. Na podstawie przedstawionych danych, po uwzględnieniu liczby mieszkańców Ostródy wynoszącej w 2011 roku 36 040, można oszacować liczbę osób niepełnosprawnych w mieście na ponad 4,8 tys. (ponad 13% ludności).

Orzeczenia o niepełnosprawności wydaje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, funkcjonujący w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie. Liczba wydanych orzeczeń pozwala na określenie skali niepełnosprawności występującej w powiecie ostródzkim. W 2017 roku wydano 2 902 orzeczenia, w tym 2 610 – ustalających stopień niepełnosprawności (lekki – 777, umiarkowany – 1 126, znaczny – 707) oraz 292 – dla dzieci poniżej 16 roku życia. Schorzeniami, które najczęściej stanowiły przesłankę do wydania orzeczenia, są dysfunkcje narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia oraz inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

Niepełnosprawność oraz wiążąca się z nią długotrwała lub ciężka choroba są istotnymi przyczynami udzielania świadczeń przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie. W 2017 roku z powodu niepełnosprawności objęto wsparciem 393 rodziny, w których żyło 540 osób, a z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – 605 rodzin (914 osób). Wśród wszystkich przesłanek stanowiących podstawę udzielania pomocy społecznej długotrwała lub

ciężka choroba oraz niepełnosprawność zajęły odpowiednio drugie i trzecie miejsce. Świadczy to o tym, że stanowią one istotny czynnik generujący ubóstwo, trudne sytuacje życiowe.

13. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi, jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień najczęściej występującym w skali kraju jest uzależnienie od alkoholu. Od kliku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień takie, jak: uzależnienie od zakupów, uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Profilaktyka uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych na terenie miasta prowadzona jest za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i placówek oświatowych.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi inicjuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Tabela 24. Liczba złożonych wniosków do MKRPA, liczba spraw skierowanych do Sądu w latach 2015 - 2018 roku.

Lata	Liczba złożonych wniosków do MKRPA	Liczba spraw skierowanych do Sądu
2015	61	16
2016	48	4
2017	51	12
2018	46	8

Źródło: Dane Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostródzie

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W 2018 roku w ramach realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, a także Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie podejmowano niżej wymienione działania, wśród których istotną rolę stanowiło zlecanie do realizacji i udzielanie dotacji na zadania publiczne m.in. w zakresie:

- ✓ zdrowia publicznego – 6 zadań (dotacja w łącznej kwocie 25 000 zł);
- ✓ przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – 8 zadań (dotacja w łącznej kwocie 106 000 zł);
- ✓ prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych i edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych z uwzględnieniem profilaktyki zdrowotnej, a także edukacji publicznej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie – 33 zadania (dotacja w łącznej kwocie 61 450 zł);
- ✓ prowadzenia programów profilaktyczno-edukacyjnych i korekcyjnych – 19 zadań (dotacja w łącznej kwocie 23 480 zł);
- ✓ funkcjonowania Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz świadczenia poradnictwa psychologicznego i prawnego (łączna kwota wydatków wyniosła 18 100 zł).

MOPS w Ostródzie z powodu alkoholizmu w 2017 roku udzielił pomocy socjalnej i wsparcia 28 rodzinom o liczbie 31 osób w rodzinach i 4 rodzinom o liczbie 4 osób z powodu narkomanii. Z analizy wynika, że ok. 2% korzystających z pomocy to osoby dotknięte dysfunkcjami z powodu problemu alkoholowego. Z powodu alkoholizmu pracą socjalną objęto 34 rodzin o liczbie osób w tych rodzinach 54.

Jedną z istotnych dysfunkcji rodziny jest przemoc. W ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie została ona zdefiniowana jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne

u osób dotkniętych przemocą. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie w 2017 roku z powodu przemocy w rodzinie udzielił wsparcia 2 rodzinom, w których żyło 7 osób. Należy jednak zauważyć, że w rzeczywistości problem przemocy jest znacznie szerszy. Osobom korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej łatwiej przychodzi przyznanie się do problemu bezrobocia, niepełnosprawności czy ubóstwa niż poinformowanie o tym, że doświadczają uzależnienia czy przemocy.

Podstawowym źródłem informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Ostródy jest Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Został on powołany Zarządzeniem Nr 305/2017 Burmistrza Miasta Ostróda z dnia 19 stycznia 2017 roku, a w jego skład wchodzą przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie, Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Powiatowej Policji w Ostródzie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, placówek oświatowych, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Ostródzie. Zadaniem Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań służb, instytucji, specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- ✓ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- ✓ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- ✓ inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- ✓ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- ✓ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Procedurą szczególną stosowaną w sytuacji przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskiej Karty". Jak wynika z danych Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego liczba rodzin, w których inicjowana była procedura „Niebieskiej Karty", wzrastała w analizowanych latach. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Dane dotyczące realizacji procedury Niebieskiej Karty przez MZI w latach 2016 – 2018

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”	69	75	77
Liczba rodzin, wobec których wszczynano procedurę więcej niż jeden raz	10	6	11
Liczba sprawców, wobec których podjęto działania, w tym:	69	75	79
liczba wniosków dot. zobowiązania do leczenia odwykowego zarejestrowanych przez Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	48	51	46
liczba sprawców, wobec których prokurator zastosował środki zapobiegawcze	33	14	10
Liczba sprawców skazanych prawomocnym wyrokiem w postępowaniu karnym	10	11	6
Liczba sprawców uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych	7	10	8
Liczba sprawców, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjny	5	10	8
Liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta”, z czego	70	75	80
w przypadku ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.	58	52	56

Źródło: Dane Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostródzie

Wśród osób doświadczających przemocy ze strony sprawcy zdecydowaną większość stanowią kobiety (58 w 2016 r., 59 w 2017 r., 63 w 2018 r.). Liczba ofiar przemocy ogółem wyniosła odpowiednio 69 w 2016 r.,71 – w 2017 r. i 82 – w 2018 r. Natomiast wśród osób stosujących przemoc większą grupę stanowią mężczyźni (60 w 2016 r., 66 w 2017 r. i 70 w 2018 r.). Dane te potwierdzają, iż w analizowanych latach skala występowania bądź ujawniania przemocy w rodzinie wzrastała.

14. SEKTOR POZARZĄDOWY

Na terenie miasta działają stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, które obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią bazę dla rozwoju lokalnych społeczności. Zrzeszają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców miasta.

Na terenie miasta Ostróda działa wiele stowarzyszeń i organizacji społecznych, podejmujących działania w takich sferach, jak np.: sport, kultura, edukacja, zdrowie i pomoc społeczna. Organizacje mają zapewniony udział w działaniach na rzecz miasta i jego mieszkańców dzięki Karcie Współpracy Gminy Miejskiej Ostróda z lokalnymi organizacjami pozarządowymi oraz uchwalanymi na jej podstawie rocznymi programami współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Poza zlecaniem realizacji zadań publicznych wspieranie organizacji pozarządowych polegało m.in. na obejmowaniu przez Burmistrza honorowym patronatem wydarzeń organizowanych przez organizacje pozarządowe, użyczaniu pomieszczeń na spotkania i prowadzenie działalności statutowej.

Tabela 26. Wybrane dane dotyczące współpracy miasta Ostródy z organizacjami pozarządowymi w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Łączna kwota dotacji przekazanych na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i podmioty uprawnione (w zł)	2 397 042	4 136 741	3 962 173
Liczba zrealizowanych zadań publicznych, w tym z zakresu:	51	54	52
turystyki	1	1	1
edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz działań na rzecz edukacji i ochrony środowiska	5	4	4
ochrony i promocji zdrowia	5	5	5
pomocy społecznej i działalności charytatywnej	4	7	6
kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	3	3	4

nauki, edukacji, oświaty i wychowania	1	1	1
przeciwdziałania narkomanii i patologiom społecznym	8	5	3
przeciwdziałania alkoholizmowi	8	11	12
opieki nad bezdomnymi zwierzętami	1	1	1
upowszechniania kultury fizycznej i sportu	15	16	15
Liczba zrealizowanych zadań publicznych na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w trybie pozakonkursowym	2	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji Programów Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Istotną grupę partnerów społecznych, przy współpracy z którymi odbywa się realizowanie zadań pomocy społecznej, stanowią Kościół Katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe. Współdziałanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z tymi podmiotami powinno odbywać się w szczególności na zasadach partnerstwa, pomocniczości, równego dostępu, jawności. W 2017 roku w Ostródzie było 8 parafii rzymskokatolickich, 3 parafie innych kościołów i 2 związki wyznaniowe.

15. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W UJĘCIU BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW OSTRÓDY

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii było przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej miasta Ostróda oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców miasta. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety za pomocą, którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 577 mieszkańców miasta Ostróda. Badanie zostało przeprowadzone z wykorzystaniem ankiety on–line - zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie oraz innych portalach. Pozwoliło to mieszkańcom wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej.

W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z dwóch części zawierających ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w mieście Ostróda i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

15.1. Charakterystyka badanej próby

W badaniach uczestniczyło 70,9% kobiet i 29,1% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy miasta Ostróda w wieku od 26 do 40 lat – 39,0%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,9%, w wieku od 18 do 25 lat – 27,0%. W badaniach brało udział także 5,4% mieszkańców w wieku od 60 do 70 lat oraz 0,7% w wieku powyżej 70 lat. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 72,2%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 16,9% to osoby uczące się.

Tabela 27. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno-zawodowa respondentów

Wyszczególnienie	Procent
Kobieta	**70,9%**
Mężczyzna	**29,1%**
18 – 25 lat	**27,0%**
26 – 40 lat	**39,0%**
41 – 59 lat	**27,9%**
60 – 70 lat	**5,4%**
Powyżej 70 lat	**0,7%**
Osoba pracująca	**72,2%**
Osoba bezrobotna	**5,9%**
Uczeń / student	**16,9%**
Emeryt / rencista	**5,0%**

15.2. Ocena warunków życia w mieście Ostróda

Badani mieszkańcy Ostródy pozytywnie oceniają warunki życia w mieście. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 50,5% jest zadowolonych, w tym 45,6% jest raczej zadowolonych, natomiast 4,9% jest zdecydowanie zadowolonych z warunków życia w mieście. Zgodnie z przedstawionymi danymi łącznie - 45,8% badanych mieszkańców nie jest zadowolonych z warunków życia w mieście Ostróda. Odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć* wskazało 3,7% badanych. W dalszej części opracowania przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków jakości życia w mieście Ostróda.

Rysunek 7. Czy jest Pani/Pan zadowolon(a)y z warunków życia w mieście Ostróda?

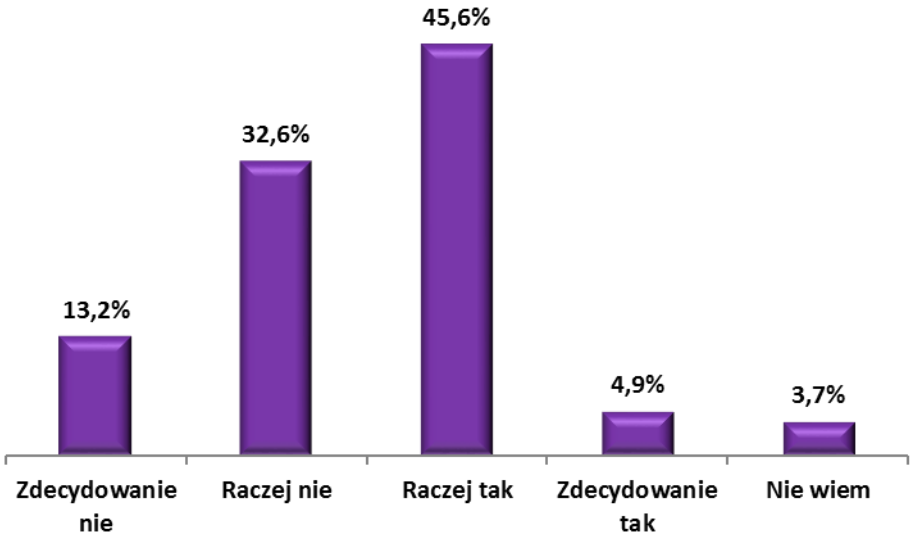

Ponad połowa badanych – łącznie 52,3% uważa, że miasto Ostróda jest dobrym miejscem do życia, w tym 44,7% ankietowanych wskazało odpowiedź *raczej tak,* natomiast 8,5% *zdecydowanie tak*. Należy zwrócić uwagę, iż łącznie 43,0% badanych mieszkańców uważa, że miasto Ostróda nie jest dobrym miejscem do życia, w tym 33,3% badanych wskazało odpowiedź *raczej nie*, natomiast 9,7% odpowiedź *zdecydowanie nie.* Odpowiedź *nie wiem/ trudno powiedzieć* wskazał 3,8% ankietowanych mieszkańców miasta Ostróda.

Rysunek 8. Czy miasto Ostróda jest dobrym miejscem do życia?

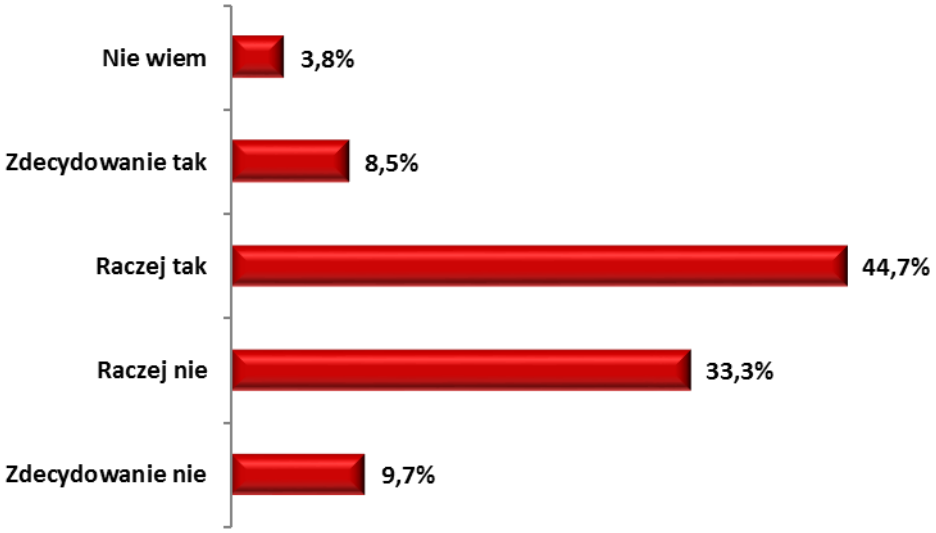

Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w mieście Ostróda uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów jak: poczucie bezpieczeństwa, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi większość mieszkańców miasta Ostróda – 56,5% przeciętnie ocenia poczucie bezpieczeństwa w mieście. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 28,1% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że 15,4% respondentów ocenia miasto Ostródę nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców.

Rysunek 9. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem bezpieczeństwa mieszkańców.

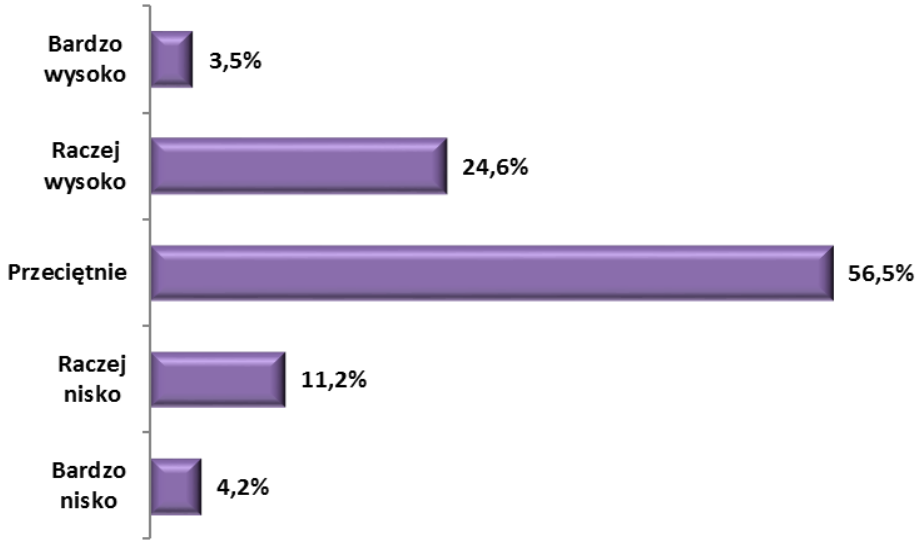

Badani mieszkańcy miasta Ostróda wysoko ocenili miasto pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych duży odsetek uczestników badania – 46,3% ocenia stan środowiska przyrodniczego w mieście Ostróda wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 37,4% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w mieście. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w mieście Ostróda wskazało łącznie tylko 16,3% badanych respondentów.

Rysunek 5. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem jakości środowiska naturalnego.

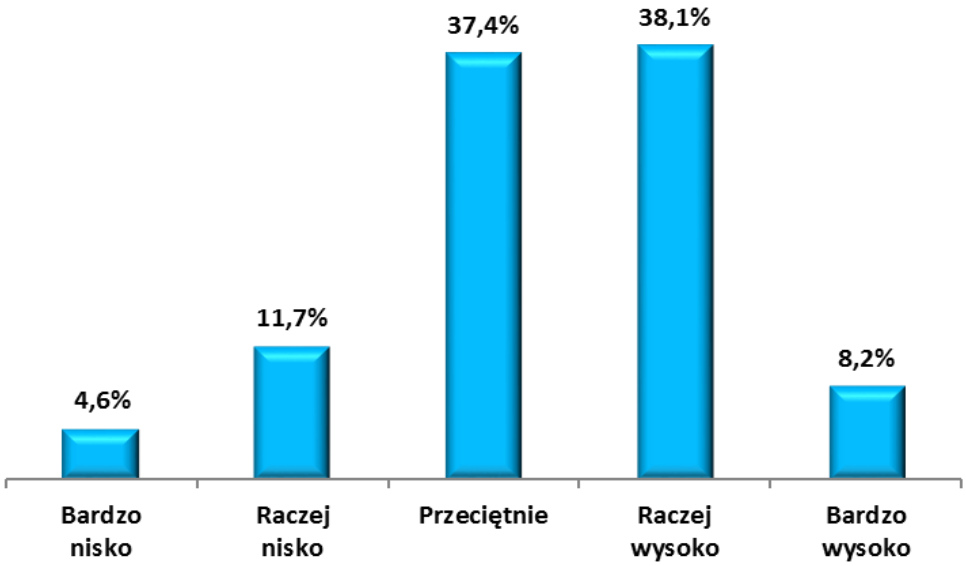

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w mieście Ostróda oceniona została przeciętnie. Największy odsetek badanych respondentów – 41,1% przeciętnie ocenił analizowany aspekt. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie miasta Ostróda za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 44,7% respondentów. Niewielki odsetek badanych łącznie – 14,2% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem dostępności i jakość transportu zbiorowego.

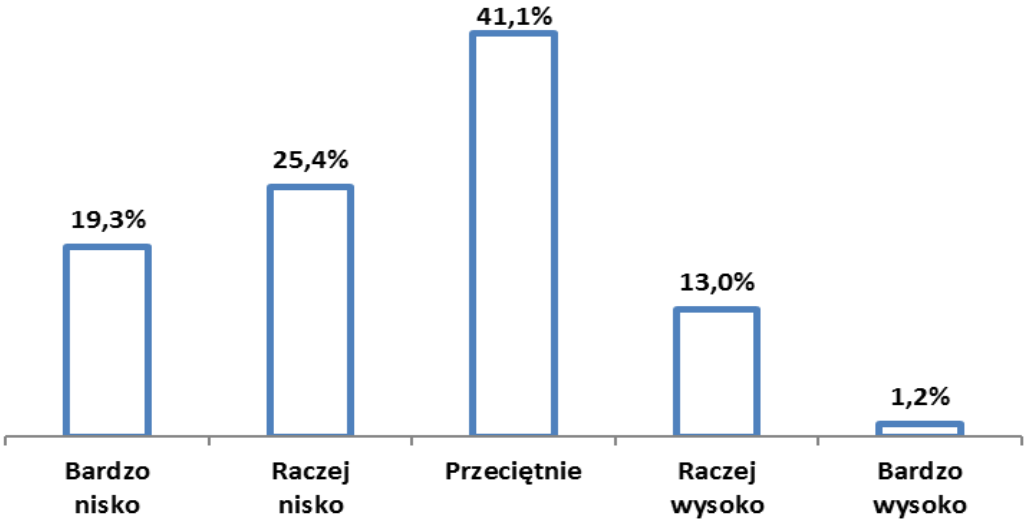

Badani mieszkańcy miasta Ostróda wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie miasta Ostróda. Według pozyskanych danych łącznie 48,9% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w mieście Ostróda terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych. Przeciętną ocenę wskazało 32,2% badanych. Negatywnie warunki życia w mieście z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 18,9% badanych.

Rysunek 12. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych.

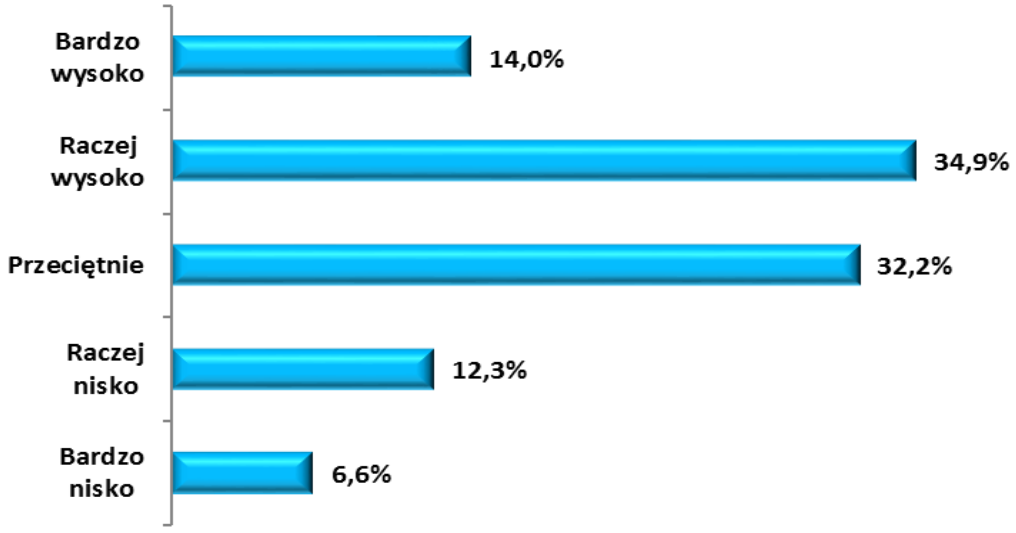

Mieszkańcy miasta Ostróda dokonali także oceny jakości i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi mieszkańcy miasta bardzo nisko oceniają ten aspekt. Zdecydowana większość respondentów – łącznie 72,7% nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie miasta Ostróda. Część badanych – 24,1% przeciętnie oceniło dostępność do lekarzy w mieście Ostróda. Wysoko lub bardzo wysoko możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie miasta oceniło łącznie tylko - 3,2% respondentów.

Rysunek 7. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

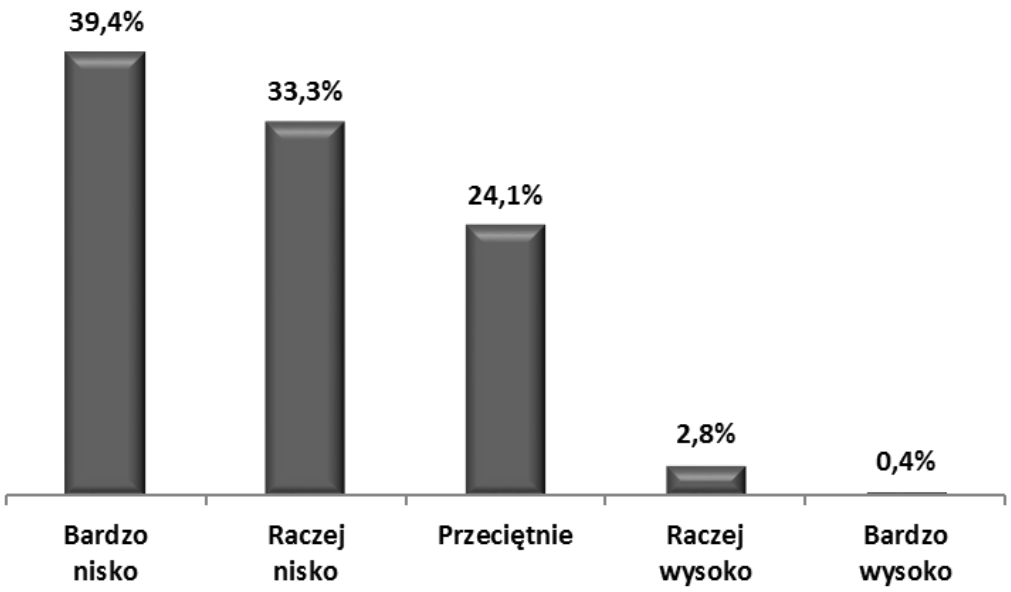

15.3. Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

Mieszkańcy miasta Ostróda interesują się tym co dzieje się na terenie miasta. Według pozyskanych danych niemal wszystkie ankietowane osoby biorące udział w badaniu – łącznie 94,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Tylko – 4,9% badanych osób nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie miasta Ostróda.

Rysunek 8. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie miasta Ostróda?

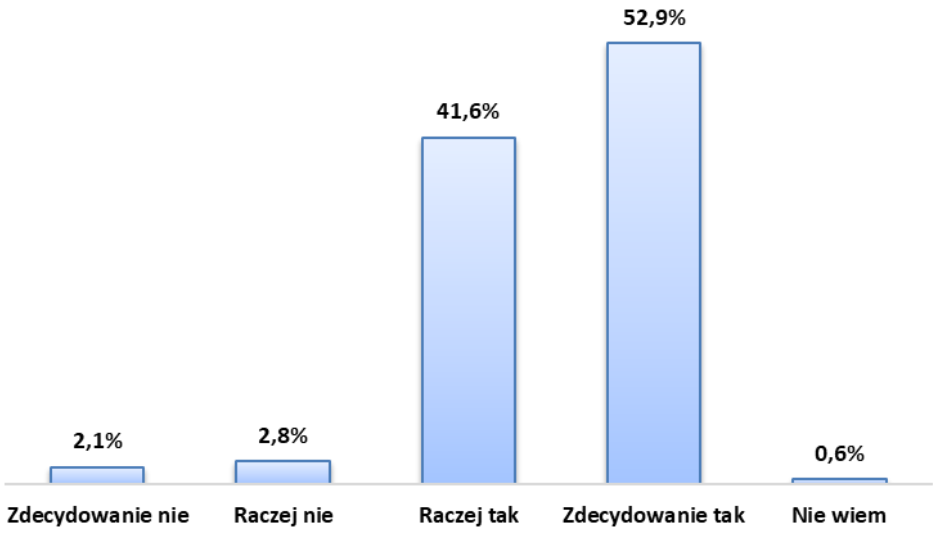

Większość uczestników badania – łącznie 53,2% nie czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze miasta. Reasumując konieczne jest podjęcie lub zoptymalizowanie działań informacyjnych, które umożliwią dotarcie do większego grona mieszkańców. Znaczna grupa badanych – 42,1% uważa, że władze miasta w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Odpowiedź *nie wiem* wskazało 4,7% badanych.

Rysunek 9. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze miasta?

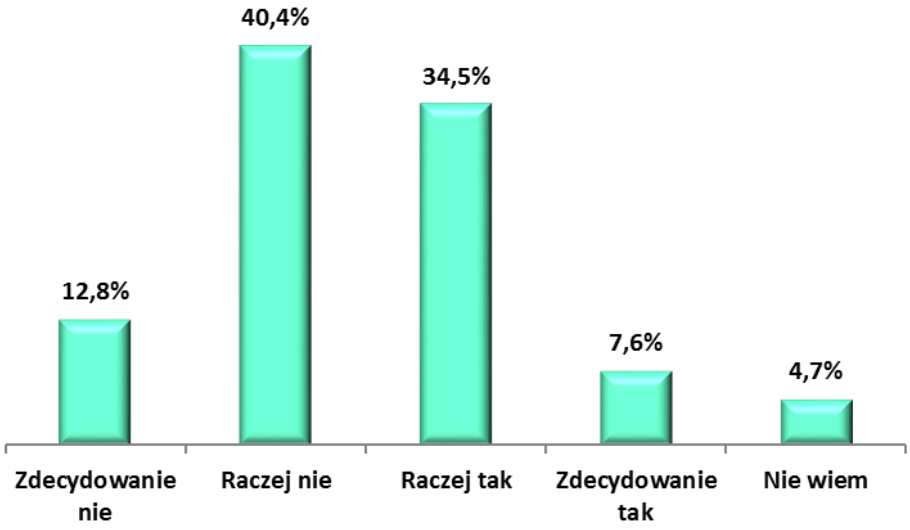

Zdaniem większości badanych osób – 76,8% mieszkańcy miasta nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane są przez władze lokalne. Pozytywnie ten aspekt oceniło 14,9% badanych. Brak zdania wskazało 8,3% respondentów.

Rysunek 10. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne?

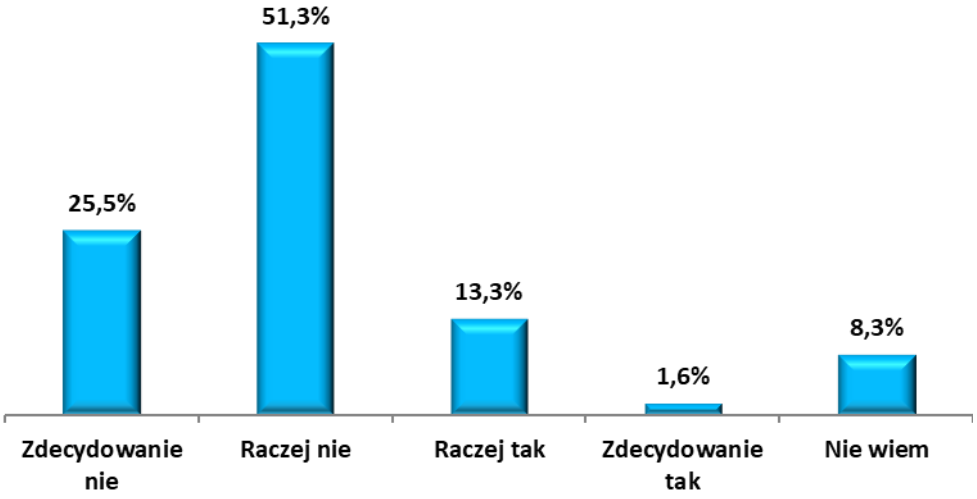

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych z ochroną i profilaktyką zdrowia w mieście. Takie działania wskazało 54,1% respondentów. Znaczny odsetek badanych uważa, że priorytetem powinny być działania związane z rozwojem gospodarczym i pozyskiwaniem środków – 45,9%, oraz infrastrukturą drogową – 42,5%. Badani mieszkańcy uznali, że działania, które wymagają wsparcia władz lokalnych to także: sport i rekreacja - 38,0%, oświata i opieka przedszkolna - 32,6%, rozwój zasobów mieszkaniowych w mieście - 30,5% oraz zajęcia pozalekcyjne dla dzieci - 30,3%. Wymienione działania są najbardziej oczekiwane i powinny być priorytetowo traktowane podczas realizacji programów inicjowanych przez gminę. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 11. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne.

15.4. Problemy społeczne występujące na terenie miasta Ostróda

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie miasta Ostróda było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie miasta. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie miasta. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które jego zdaniem występują na terenie miasta. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszymi problemami społecznymi w mieście Ostróda są: bezrobocie – 47,8% wskazań, problemy mieszkaniowe – 39,5%, trudna sytuacja ludzi starszych – 39,3%, alkoholizm – 35,7% oraz niezaradność życiowa – 30,8%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Ostródy na terenie miasta przedstawiono na wykresie.

Rysunek 18. Problemy społeczne występujące na terenie miasta Ostróda.

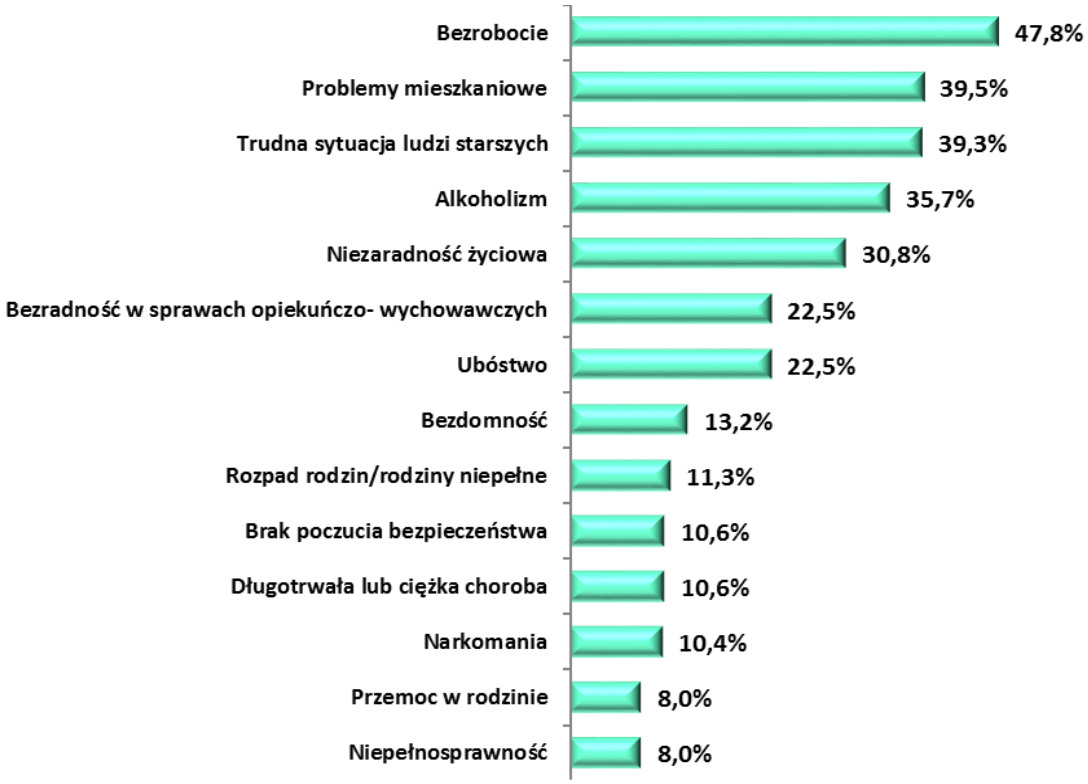

15.5. Problem uzależnień na terenie miasta Ostróda

W nawiązaniu do diagnozy problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej i komisji rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie miasta Ostróda problem uzależnień, w tym uzależnień od alkoholu, od narkotyków i substancji psychoaktywnych jest marginalny. Natomiast w opinii badanych problem uzależnień kształtuje się na poziomie średniej krajowej. Zdaniem blisko połowy badanych respondentów skala problemu uzależnień na terenie miasta Ostróda jest średnia w odniesieniu do danych ogólnokrajowych. Taką odpowiedź wskazało 48,4% badanych osób. Jako wysoki problem uzależnień zdefiniowało 27,4% respondentów. Nisko skalę problemu oceniło 8,3% badanych. Brak problemu wymieniło 0,9% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 15,0% badanych mieszkańców miasta Ostróda.

Rysunek 19. Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie miasta Ostróda?

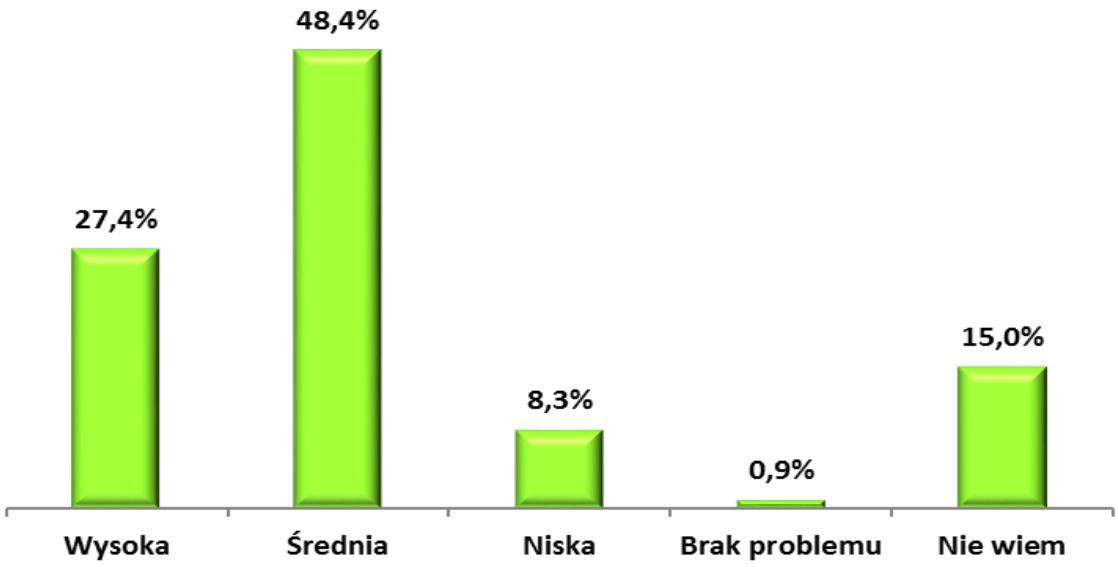

15.5. Problemy rodzin z dziećmi w mieście Ostróda

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie miasta Ostróda. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem ankietowanych dominującymi problemami dotyczącymi rodzin z dziećmi są przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 47,5% wskazań, oraz brak lub niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży – 47,0%. Ważnymi problemami są również brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 45,1%, ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 35,7% a także trudności w bieżącym zaspakajaniu potrzeb bytowych w rodzinie – 29,6%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie miasta Ostróda przedstawione zostały na wykresie.

Rysunek 12. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie miasta Ostróda.

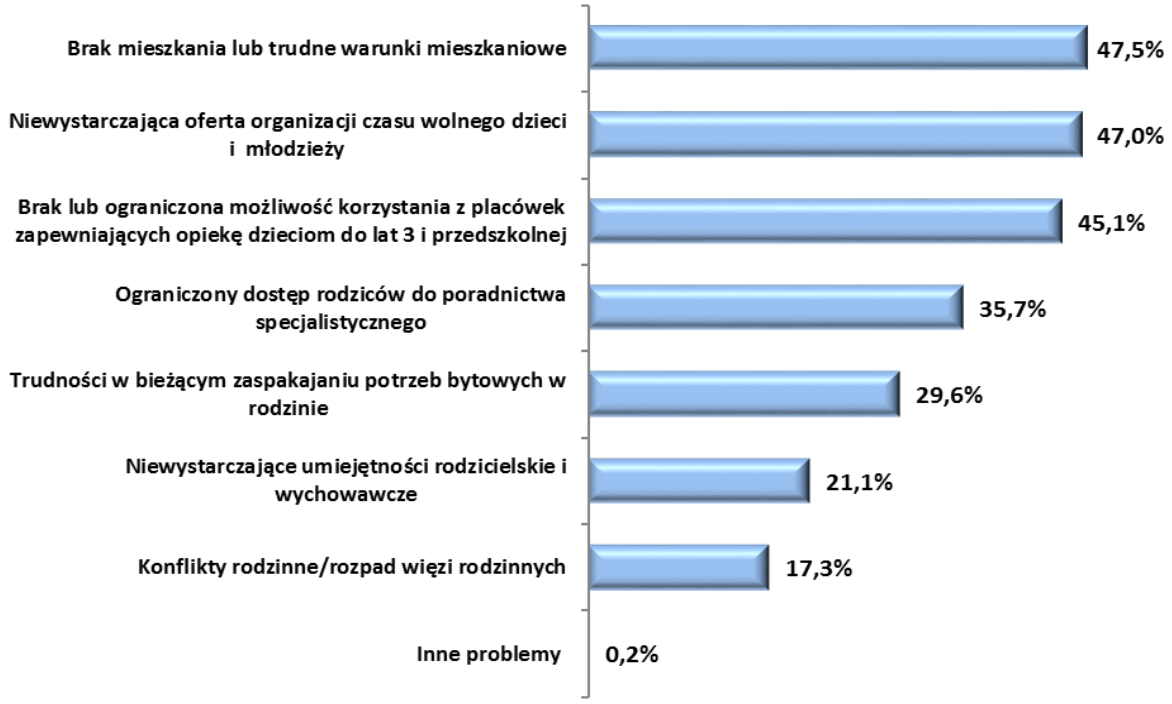

15.6. Problemy osób niepełnosprawnych w mieście Ostróda

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w mieście Ostróda. Zdaniem ankietowanych najważniejszym problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to: bariery architektoniczne w miejscach publicznych –57,4% wskazań. Równie istotnym problemem społecznym dotyczącym osób niepełnosprawnych jest ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 50,3%. Kolejnym problemem są trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia - 46,3% oraz utrudniony dostęp do korzystania ze środków transportu – 35,4% wskazań. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 13. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie miasta Ostróda

15.7. Problemy osób starszych w mieście Ostróda

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie miasta Ostróda, zdaniem ankietowanych spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codziennym funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim ubóstwo/ niskie dochody osób starszych – 67,9% wskazań. Istotną barierą utrudniającą pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także samotność. Taki problem wymieniło aż – 63,8% badanych. Ważne trudności, na które napotykają seniorzy w codziennym funkcjonowaniu to: ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 48,4%, niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego – 46,6% oraz ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej 36,4% wskazań. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotykają seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 14. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie miasta Ostróda

15.8. Problemy dzieci i młodzieży w mieście Ostróda

Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie miasta Ostróda. Zdaniem największego odsetka respondentów – 60,7% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży jest alkohol i papierosy. Ważnym problemem jest także bierne spędzanie wolnego czasu – 58,2% oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 56,3% wskazań. Mieszkańcy miasta uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez brak pozytywnych wzorców i autorytetów – 53,0% wskazań. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie miasta Ostróda

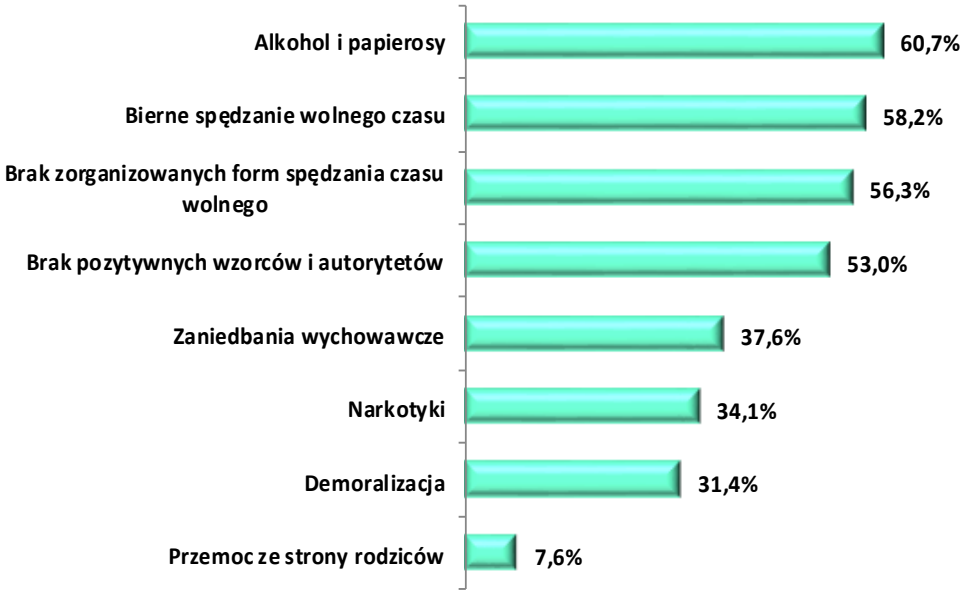

15.9. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Ostródy

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywanie problemów społecznych występujących na terenie miasta Ostróda. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani relatywnie źle oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie miasta. Niedostatecznie działania oceniło 46,4% respondentów, Bardzo duży odsetek niedostatecznych i przeciętnych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań zmierzających do przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 16. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców miasta Ostróda.

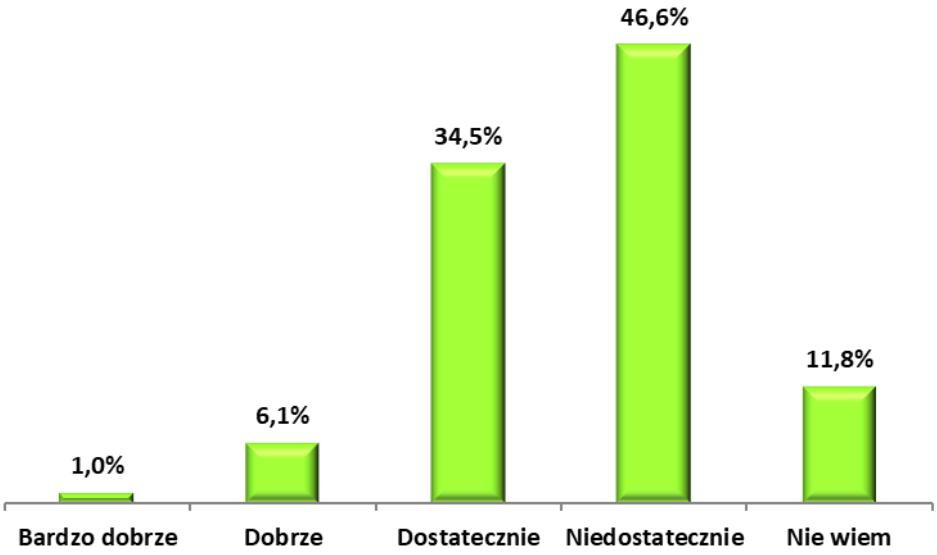

15.10. Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez ankietowanych było wskazanie działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w mieście. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania to przede wszystkim poprawa dostępności do profilaktycznych programów zdrowotnych, w tym specjalistycznej, wprowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera – 57,0% respondentów. Znaczny odsetek mieszkańców miasta oczekuje działań, które ukierunkowane będą na ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy - 43,3% oraz zwiększenie pomocy osobom starszym w ich miejscu zamieszkania - 42,3%. Mieszkańcy oczekują także działań związanych z przeciwdziałaniem tzw. emigracji zarobkowej - 39,2%, a także zwiększeniem liczby żłobków lub innych placówek zajmujących się sprawowaniem opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - 38,6%. Ważne działania, które wspierają mieszkańcy Ostródy to także rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji - 38,5% oraz zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych - 37,3%. Inne ważne i oczekiwane działania to: organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy - 31,5%, rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu - 31,5% oraz poprawa jakości życia osób

niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych - 30,7%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność: uruchamiania lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) - 28,8%, esparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.) - 28,1%, inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną) - 26,7% oraz aktywizację społeczna osób starszych – np. organizacja i wspieranie klubów seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz projektów integracji międzypokoleniowej - 26,0% wszystkich wskazań. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 28. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy miasta Ostróda.

Działania	Procent
Poprawę dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych	57,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	43,3%
Zwiększenie pomocy osobom starszym w ich miejscu zamieszkania	42,3%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	39,2%
Większa liczba żłobków lub innych placówek zajmujących się sprawowaniem opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	38,6%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	38,5%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	37,3%
Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	31,5%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	31,5%
Poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, treningowe, zniesienie barier architektonicznych, urbanistycznych w komunikowaniu się, komunikacyjnych i transportowych	30,7%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	28,8%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	28,1%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	26,7%
Aktywizacja społeczna osób starszych – np. organizacja i wspieranie klubów seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz projektów integracji międzypokoleniowej	26,0%

Prowadzenie polityki proinwestycyjnej, mającej na celu przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych (krajowych i zagranicznych) oraz pomoc potencjalnym podmiotom w procesie rejestracji firmy	25,0%
Poprawę bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez zwiększenie liczby patroli i monitoringu wizyjnego miejsc publicznych	24,6%
Przeciwdziałanie bezdomności – prowadzenie noclegowni i schroniska	23,9%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	21,7%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	17,3%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	16,5%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	15,8%
Utrzymanie Centrum Integracji Społecznej oraz programu Prac Społecznie Użytecznych jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	15,8%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	14,2%

16. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych metod analizy strategicznej. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Istotą analizy SWOT jest identyfikacja następujących czynników:

- ✓ mocne strony – atuty i zalety pozwalające ograniczać dany problem i mu przeciwdziałać;
- ✓ słabe strony – bariery, wady, słabości w walce z problemem;
- ✓ szanse – wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, zmniejszenie poziomu i zakresu problemu;
- ✓ zagrożenia – wszystko to, co stwarza niebezpieczeństwo niekorzystnej zmiany, to, co zagraża działaniom na rzecz ograniczania i przeciwdziałania problemowi.

Przedstawiona poniżej analiza dotycząca sfery polityki społecznej została przeprowadzona w oparciu o przedstawione w części drugiej informacje, dane statystyczne i wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta.

Tabela 29. Mocne i słabe strony systemu pomocy społecznej w Ostródzie

Mocne strony	Słabe strony
✓ funkcjonowanie systemu pomocy społecznej; ✓ wykwalifikowana kadra instytucji i organizacji pracujących na rzecz mieszkańców miasta; ✓ dobra diagnoza sytuacji klientów pomocy społecznej; ✓ wdrażanie nowych form i metod pracy socjalnej; ✓ włączanie się mieszkańców w działania na rzecz swoich społeczności lokalnych; ✓ wysoki odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym; ✓ możliwość wykorzystania środków unijnych; ✓ dostępna na wszystkich poziomach nauczania oferta edukacyjna placówek publicznych i niepublicznych; ✓ tworzenie i wdrażanie gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, wspierania rodziny; ✓ realizacja programów aktywizujących klientów pomocy społecznej, np. prace społecznie użyteczne, CIS; ✓ wdrażanie programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów klientów; ✓ zaangażowanie, wrażliwość i uczciwość pracowników służb społecznych; ✓ pozytywne nastawienie służb społecznych do klientów; ✓ zlecanie organizacjom pozarządowym usług z zakresu pomocy społecznej; ✓ wypracowane metody współpracy z organizacjami pozarządowymi; ✓ aktywność sektora pozarządowego; ✓ integracja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym; ✓ rozwój form rodzinnej pieczy zastępczej; ✓ dobrze rozwinięta sieć ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; ✓ funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; ✓ realizacja Programów Karta Dużej Rodziny oraz Ogólnopolskiej Karty Seniora; ✓ funkcjonowanie Klubu Senior+ i Dziennego Domu „SENIOR+”; ✓ dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna – łatwy dojazd do Olsztyna, Elbląga, Gdańska; ✓ dobrze rozwinięta baza sportowo – rekreacyjna.	✓ brak pełnej diagnozy lokalnych problemów społecznych, np. narkomanii, niepełnosprawności; ✓ brak systemowych rozwiązań problemów społecznych (np. bezdomności); ✓ wzrost liczby bezdomnych; ✓ niewystarczająca ilość placówek wsparcia dla ofiar przemocy, osób uzależnionych; ✓ wysoka, w zestawieniu z krajową i wojewódzką, stopa bezrobocia notowana w powiecie ostródzkim; ✓ wzrost zapotrzebowania na świadczenie usług opiekuńczych i umieszczanie w domach pomocy społecznej; ✓ niski poziom wynagrodzeń; ✓ istnienie szarej strefy zatrudnienia; ✓ odpływ wykwalifikowanej kadry; ✓ nieskoordynowane działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych; ✓ zły przepływ informacji; ✓ biurokracja; ✓ braki w infrastrukturze socjalnej, np. brak mieszkań chronionych, schroniska dla osób bezdomnych; ✓ bariery architektoniczne i społeczne uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym; ✓ brak osób posiadających przygotowanie do pełnienia roli asystenta osób niepełnosprawnych; ✓ rutynowe działania osób zajmujących się pracą socjalną i rozwiązywaniem problemów społecznych; ✓ brak precyzyjnych przepisów prawnych i ciągłe ich zmiany; ✓ braki instytucjonalne w opiece nad dzieckiem do lat 3; ✓ niedostateczny system opieki nad ludźmi starszymi; ✓ narastający problem uzależnień wśród młodzieży i dorosłych ✓ wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży; ✓ brak możliwości wczesnego diagnozowania dysfunkcji dzieci i młodzieży; ✓ niewystarczający zasób mieszkań socjalnych i komunalnych; ✓ niewystarczający poziom finansowania podmiotów realizujących zadania pomocy społecznej; ✓ słaba dostępność do usług medycznych i niedostateczna realizacja profilaktyki zdrowotnej;

	✓ rosnąca przemoc w rodzinie; ✓ ograniczone możliwości finansowe i instytucjonalne w rozwiązywaniu problemów przez pracowników pomocy społecznej; ✓ niski prestiż służb społecznych; ✓ niewystarczające środki przeznaczane na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej; ✓ słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego w środowisku lokalnym; ✓ dziedziczenie biedy i uzależnienie rodzin od pomocy społecznej; ✓ bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; ✓ niedostateczne wykorzystanie potencjału mieszkańców przy rozwiązywaniu problemów społecznych – brak grup samopomocowych i wsparcia; ✓ niewystarczająca liczba patroli Straży Miejskiej i policji w newralgicznych miejscach miasta;

Źródło: opracowanie własne

Tabela 30. Szanse i zagrożenia dla systemu pomocy społecznej w Ostródzie

Szanse	Zagrożenia
✓ sprzyjające położenie geograficzne dla rozwoju sportu i rekreacji; ✓ rozwój gospodarczy i turystyczny; ✓ wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa; ✓ rozwój podmiotów zajmujących się problematyką społeczną; ✓ współpraca podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej; ✓ konkurencyjność podmiotów realizujących usługi w sferze pomocy społecznej; ✓ tworzenie koalicji w środowisku lokalnym na rzecz rozwiązywania problemów społecznych; ✓ współpraca jednostek pomocy społecznej z mediami; ✓ uzupełnienie profesjonalnych usług wolontariatem; ✓ organizowanie akcji charytatywnych i kampanii społecznych; ✓ promowanie ekonomii społecznej; ✓ wzrost świadomości społeczeństwa co do potrzeby kształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych;	✓ postępujący wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym; ✓ ujemny przyrost naturalny; ✓ pogarszająca się sytuacja ekonomiczno-gospodarcza; ✓ wzrost deficytu budżetowego miasta; ✓ wzrost bezrobocia; ✓ wysokie koszty zatrudniania pracowników; ✓ zagrożenie bezdomnością; ✓ pogłębiający się kryzys rodziny; ✓ niewydolność wychowawcza rodzin; ✓ brak poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców; ✓ częste zmiany w prawie i niespójność przepisów prawnych; ✓ niedostosowanie programów pomocowych do istniejących problemów społecznych; ✓ brak dostatecznych środków finansowych na realizację programów pomocowych; ✓ brak integracji działań pomiędzy organizacjami pozarządowymi i jednostkami pomocy społecznej w rozwiązywaniu

✓ czasowa migracja zarobkowa umożliwiająca poprawę sytuacji ekonomicznej rodziny; ✓ umożliwienie kształcenia i zdobywania kwalifikacji dostosowanych do wymogów rynku pracy; ✓ możliwość pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej na realizację działań pomocowych; ✓ prospołeczna polityka państwa; ✓ propagowanie pozytywnych wzorców osób, rodzin, środowisk; ✓ rozwój polityki senioralnej w kraju; ✓ realizowanie resortowych programów, np. na rzecz osób bezdomnych, rodzin z dziećmi; ✓ rozwój infrastruktury odpowiadający zmieniającym się potrzebom socjalnym; ✓ wykorzystywanie w pomocy rodzinie form nieinstytucjonalnych, np. grup samopomocowych; ✓ zwiększenie dostępności usług medycznych.	problemów społecznych; ✓ niedostateczne wykorzystanie zasobów ludzkich; ✓ wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej; ✓ niewydolność systemu wymiaru sprawiedliwości; ✓ bariery architektoniczne; ✓ upadek autorytetów moralnych i społecznych; ✓ niechęć ludzi do zmiany sytuacji – marazm społeczny; ✓ marginalizacja osób starszych; ✓ nasilenie patologii i dysfunkcji społecznych, uzależnień; ✓ roszczeniowe postawy klientów ośrodków pomocy społecznej; ✓ brak dostatecznych środków finansowych na walkę z bezrobociem i aktywizację bezrobotnych; ✓ odpływ wykwalifikowanej i wykształconej kadry; ✓ rozwój szarej strefy gospodarczej; ✓ mała atrakcyjność dochodów z pracy w relacji do świadczeń socjalnych; ✓ brak zaangażowania partnerów społecznych w realizację celów strategii.

Źródło: Opracowanie własne

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

STRATEGIĄ nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.

Celem niniejszej Strategii było wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii była diagnoza stanu faktycznego i analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki miasta. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych.

Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2019 – 2025, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań w jakim kierunku zmierzać powinno planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo w sposób szkicowy jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć w formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w mieście Ostróda wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawą do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi, informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w mieście Ostróda, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowały przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej Strategii przyjęte zostały obszary priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w mieście. Głównymi

działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie miasta powinno być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ostródy na lata 2019-2025 jest taka sama jak w poprzednim dokumencie strategicznym. Uznano, że ta misja jest nadal aktualna i zmian należy dokonać jedynie ramach celów i kierunków działań.

Ostróda miastem dążącym do podniesienia poziomu integracji swoich mieszkańców, zwiększającym możliwości ich rozwoju oraz zaspokajającym ich potrzeby

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Plan wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ostróda prezentuje się następująco:

CELE STRATEGICZNE
(główne obszary działania)

CELE SZCZEGÓŁOWE
(główne obszary działania przełożone na programy)

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ostróda na lata 2019 – 2025* opierać się będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Zintegrowany system wsparcia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób starszych, samotnych oraz z niepełnosprawnością

IV. CEL STRATEGICZNY

Kreowanie warunków na rzecz budowy świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej

Cel strategiczny I. Zintegrowany system wsparcia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

I.1. Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny

II.1. Wsparcie rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze

III.1. Zapobieganie uzależnieniom i przestępczości wśród dzieci i młodzieży

IV.1. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Kierunki działań do celu operacyjnego nr I.1.:

- ✓ budowanie pozytywnego wizerunku rodziny m.in. poprzez organizowanie Miejskich Dni Rodziny, festynów rodzinnych, imprez sportowo-rekreacyjnych, wystaw, kampanii społecznych, konkursów, współpracę z mediami;
- ✓ rozwój sieci miejsc opieki nad dziećmi do 3 lat;
- ✓ rozwój i promocja Ostródzkiej Karty Dużej Rodziny.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ostródzkie Centrum Sportu i Rekreacji, Centrum Kultury, placówki oświatowe szczebla podstawowego.

Partnerzy w realizacji działań:

szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba zorganizowanych imprez, festynów, warsztatów, kampanii, konkursów;
- ✓ liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych;
- ✓ liczba dzieci do lat 3 objętych opieką;
- ✓ liczba rodzin posiadających Ostródzką Kartę Dużej Rodziny;
- ✓ liczba partnerów Programu Ostródzkiej Karty Dużej Rodziny.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr I.2.:

- ✓ opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- ✓ zapobieganie kryzysom występującym w różnych obszarach funkcjonowania rodziny – poprawa dostępności do poradnictwa psychologicznego, rodzinnego i terapii rodzin;
- ✓ organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w istniejących placówkach;
- ✓ zwiększenie dostępności różnorodnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- ✓ zapewnienie możliwie pełnego dostępu do świadczeń wspierających rodzinę w zaspokajaniu jej podstawowych potrzeb bytowych, np. w ramach systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, pomocy materialnej dla uczniów;

- ✓ rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci;
- ✓ organizowanie przedsięwzięć umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, podmioty i placówki systemu pieczy zastępczej, sądy rodzinne, kuratorzy sądowi, szkoły ponadpodstawowe, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ wskaźniki określone w 3-letnim Gminnym Programie Wspierania Rodziny;
- ✓ liczba udzielonych porad psychologicznych, prawnych i rodzinnych;
- ✓ liczba przeprowadzonych zajęć pozalekcyjnych oraz liczba osób uczestniczących w zajęciach;
- ✓ liczba dzieci objętych wsparciem psychologiczno-pedagogicznym;
- ✓ liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach dostępnych systemów wsparcia;
- ✓ liczba programów, projektów zrealizowanych.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr I.3.:

- ✓ podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: edukacyjne zajęcia profilaktyczne, konferencje, kampanie informacyjne;
- ✓ podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz oświaty w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych promujących zdrowy styl życia;
- ✓ wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozaszkolnych programach opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ realizacja miejskich programów przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii;
- ✓ wspieranie działalności Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- ✓ rozwój systemu monitoringu zwiększającego bezpieczeństwo mieszkańców.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Straż Miejska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego.

Partnerzy w realizacji działań:

Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba dzieci i młodzieży objętych szkoleniami z zakresu profilaktyki uzależnień;
- ✓ liczba zorganizowanych konferencji, kampanii informacyjnych;
- ✓ liczba pracowników pomocy społecznej i oświaty uczestniczących w szkoleniach;
- ✓ liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych;
- ✓ liczba urządzeń monitorujących.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr I.4.:

- ✓ opracowanie i realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- ✓ funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego;
- ✓ rozwój sytemu interwencji kryzysowej wobec rodzin;
- ✓ prowadzenie działań mających na celu promowanie pozytywnych wzorców zachowań społecznych, w tym aktywnych form spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież;
- ✓ organizacja szkoleń, spotkań informacyjno-edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ✓ udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej, prawnej oraz pomocy w formie schronienia;
- ✓ oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego.

Partnerzy w realizacji działań:

szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba osób i rodzin objętych interwencją kryzysową;
- ✓ liczba sprawców przemocy objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi;
- ✓ liczba Niebieskich Kart;
- ✓ liczba szkoleń dla członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego;
- ✓ liczba przedsięwzięć o charakterze informacyjno-edukacyjnym, sportowo-rekreacyjnym.

Cel strategiczny nr II. Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele operacyjne:

II.1. Aktywne przeciwdziałanie bezrobociu i eliminowanie jego negatywnych skutków

II.2. Wspieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

II.3. Wsparcie rodzin z problemem ubóstwa i zagrożonych ubóstwem

II.4. Profilaktyka zjawiska uzależnień oraz redukowanie ich skutków

Kierunki działań do celu operacyjnego nr II.1.:

- ✓ bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Ostródzie;
- ✓ przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach i programach przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych;
- ✓ zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- ✓ prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w tym w szczególności na podstawie kontraktów socjalnych;
- ✓ wsparcie przedsiębiorczości społecznej, w tym podmiotów ekonomii społecznej;
- ✓ realizacja przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej i inwestycji;

- ✓ reintegracja społeczna i zawodowa bezrobotnych w ramach centrum integracji społecznej;
- ✓ organizowanie prac społecznie użytecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej prowadzone przez PKPS - ZR w Ostródzie.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba osób zarejestrowanych w rejestrze bezrobotnych;
- ✓ liczba zrealizowanych programów/projektów;
- ✓ liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu;
- ✓ liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu;
- ✓ liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MOPS;
- ✓ liczba kontraktów socjalnych;
- ✓ liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących;
- ✓ liczba wspólnych działań i inicjatyw;
- ✓ liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr II.2.:

- ✓ monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie miasta;

- ✓ wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, posiłku, pracę socjalną, wsparcie pieniężne, reintegrację społeczną i zawodową;
- ✓ stworzenie programu profilaktyczno–osłonowego dla mieszkańców mających trudności z regularnym płaceniem czynszu. Adresatami programu powinny zostać osoby i rodziny, które są lub mogą być zagrożone utratą mieszkania w związku z powstaniem zaległości czynszowych. Celem programu powinno być wypracowanie nawyku regulowania należności mieszkaniowych, wzrost zainteresowania zamianą mieszkań, a także zwiększenie płynności finansowej administratorów zasobu komunalnego;
- ✓ wspieranie zatrudnienia wspomaganego, które umożliwi spłatę zaległego czynszu. Zatrudnienie mogłoby być realizowane w formie: prac społecznie – użytecznych, świadczenia prac na rzecz Miasta, z którego dochód byłby przekazywany na pokrycie zaległości czynszowych (np. odśnieżanie, prace porządkowe, remontowe itp.), robót publicznych, prac interwencyjnych oraz prac w ramach spółdzielni socjalnej, w tym osiedlowych spółdzielni socjalnych;
- ✓ rozwój infrastruktury na potrzeby osób pozostających bez schronienia;
- ✓ realizacja przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej i inwestycji;
- ✓ realizowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności;
- ✓ dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych i komunalnych;
- ✓ wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Noclegownia prowadzona przez PKPS - ZR w Ostródzie.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza miasta, zakłady opieki zdrowotnej, policja, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba osób bezdomnych;
- ✓ liczba osób zagrożonych bezdomnością;
- ✓ liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla bezdomnych;
- ✓ liczba indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności;
- ✓ liczba osób objętych wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej;
- ✓ liczba zrealizowanych programów/projektów;
- ✓ liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej;
- ✓ liczba mieszkań socjalnych i komunalnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr II.3.:

- ✓ analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie jego skutków;
- ✓ prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin;
- ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa;
- ✓ tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem;
- ✓ realizacja w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebujących FEAD Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa;
- ✓ realizacja resortowego programu w zakresie dożywiania;
- ✓ organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich, marginalizowanych grup;
- ✓ realizacja przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej i inwestycji;
- ✓ udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej oraz inne jednostki działające przy PKPS - ZR w Ostródzie, placówki oświatowe szczebla podstawowego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza miasta, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba zrealizowanych programów/projektów;
- ✓ liczba osób, które zostały skierowane do udziału w programie/projekcie;
- ✓ liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej;
- ✓ liczba osób i wydanych skierowań w ramach realizacji pomocy żywnościowej;
- ✓ liczba osób objętych wsparciem pomocy społecznej posiadających dochody poniżej kryterium dochodowego.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr II.4.:

- ✓ realizacja działań w zakresie profilaktyki uzależnień określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ określone w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Cel strategiczny III. Bezpieczeństwo socjalne i aktywizacja osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnością

Cele operacyjne:

III.1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa i ograniczanie negatywnych skutków wykluczenia społecznego seniorów oraz osób samotnych.

III.2. Ograniczanie skutków niepełnosprawności i aktywizacja osób z niepełnosprawnością.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr III.1.:

- ✓ kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób starszych, samotnych;
- ✓ prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi, samotnymi;
- ✓ udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym, samotnym;
- ✓ zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze, samotne w miejscu zamieszkania;
- ✓ podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak m.in. projekt systemu teleopieki, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej;
- ✓ promowanie wolontariatu będącego formą integracji społecznej dla osób starszych, samotnych;

- ✓ rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, samotne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek;
- ✓ organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów;
- ✓ prowadzenie ośrodków wsparcia – domów dziennego pobytu, klubów seniora, klubów samopomocy dla osób starszych, samotnych;
- ✓ wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na tworzenie miejsc całodobowej opieki i pielęgnacji osób starszych, samotnych;
- ✓ promocja działań i informacje na temat dostępnych narzędzi;
- ✓ podejmowanie współpracy z samorządem powiatowym, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w mieście Ostróda;
- ✓ dokształcanie kadr pomocy społecznej i pracowników innych instytucji w zakresie wspierania osób starszych, samotnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury, Ostródzkie Centrum Sportu i Rekreacji, szkoły szczebla podstawowego.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców;
- ✓ liczba seniorów korzystających z różnych form pomocy MOPS w Ostródzie;
- ✓ liczba ośrodków wsparcia;
- ✓ liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla osób starszych, samotnych;
- ✓ liczba miejsc całodobowej opieki i pielęgnacji osób starszych, samotnych;
- ✓ liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych, samotnych;
- ✓ liczba osób, które wzięły udział w imprezie;
- ✓ poziom wsparcia seniorów w formie usług opiekuńczych;

Kierunki działań do celu operacyjnego nr III.2.:

- ✓ kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnością;
- ✓ inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych;
- ✓ ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne
- ✓ i środki pomocnicze dla osób z niepełnosprawnością;
- ✓ prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się osobami zależnymi;
- ✓ udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom lub opiekunom;
- ✓ zapewnienie miejsc w środowiskowych domach samopomocy;
- ✓ wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na tworzenie miejsc całodobowej opieki
- ✓ i pielęgnacji osób z niepełnosprawnością;
- ✓ reintegracja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością;
- ✓ inicjowanie, tworzenie i realizacja projektów oraz programów i projektów lokalnych na rzecz osób z niepełnosprawnością nieaktywnych zawodowo;
- ✓ promocja działań i informacje na temat dostępnych narzędzi;
- ✓ stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób
- ✓ z niepełnosprawnością, w tym pomocy asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej;
- ✓ realizacja działań integrujących ze środowiskiem osoby z niepełnosprawnością
- ✓ z wykorzystaniem rządowych programów i realizowanych lokalnie projektów organizacji pozarządowych, w szczególności projektu pełnej koordynacji usług wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością, w tym intelektualną w oparciu o koncepcję Kręgi Wsparcia;
- ✓ zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do powszechnego korzystania ze środków komunikacji miejskiej;

- ✓ zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w sporcie, rekreacji, turystyce,
- ✓ w dostępności do dóbr kultury i w działalności kulturalnej;
- ✓ dostosowanie przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- ✓ zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki
- ✓ i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnością.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- ✓ liczba miejsc w środowiskowych domach samopomocy;
- ✓ liczba miejsc całodobowej opieki i pielęgnacji osób z niepełnosprawnością;
- ✓ liczba zlikwidowanych barier architektonicznych;
- ✓ liczba zakupionych/dostosowanych pojazdów dla potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- ✓ liczba dostosowanych przystanków autobusowych, przejść dla pieszych do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- ✓ liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób z niepełnosprawnością;
- ✓ liczba osób, które wzięły udział w imprezie;
- ✓ liczba asystentów osób niepełnosprawnych;

- ✓ liczba stworzonych form integracji i wsparcia;
- ✓ liczba mieszkań treningowych;
- ✓ liczba mieszkań chronionych.

Cel strategiczny IV. Kreowanie warunków na rzecz budowy świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej

Cele operacyjne:

IV.1. Zwiększenie udziału i roli sektora niepublicznego oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań społecznych

IV.2. Rozwój ekonomii społecznej i innych form na rzecz integracji społecznej

IV.3. Profesjonalizacja służb społecznych

Kierunki działań do celu operacyjnego nr IV.1.:

- ✓ wsparcie lokalnych inicjatyw obywatelskich;
- ✓ zlecanie do realizacji przez organizacje pozarządowe zadań publicznych;
- ✓ rozwój komunikacji społecznej między podmiotami administracji samorządowej a mieszkańcami i organizacjami;
- ✓ zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych
- ✓ rozwój i udostępnianie mieszkańcom obiektów służących aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej;
- ✓ opracowanie i realizacja programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury, Ostródzkie Centrum Sportu i Rekreacji.

Partnerzy w realizacji działań:

lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba wspartych inicjatyw obywatelskich;
- ✓ liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych;
- ✓ liczba ogłoszonych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;
- ✓ liczba i kwota udzielonych dotacji na realizację zadań publicznych;
- ✓ liczba obiektów służących aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr IV.2.:

- ✓ popularyzacja i wspieranie rozwoju ekonomii społecznej;
- ✓ wspieranie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej;
- ✓ wzrost kompetencji i wiedzy na temat ekonomii społecznej;
- ✓ rozwój międzysektorowej współpracy w zakresie ekonomii społecznej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba spotkań, kampanii, szkoleń nt. ekonomii społecznej;
- ✓ liczba działających podmiotów ekonomii społecznej;
- ✓ liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, wizytach studyjnych;
- ✓ liczba podjętych inicjatyw w ramach współpracy międzysektorowej.

Kierunki działań do celu operacyjnego nr IV.3.:

- ✓ doskonalenie kadr pomocy społecznej, w tym poszerzanie kadry specjalistycznej;
- ✓ rozwijanie systemu motywacji i rozwoju kadr pomocy społecznej;
- ✓ rozwijanie infrastruktury socjalnej poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz tworzenie nowych;
- ✓ projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2019-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- ✓ liczba pracowników MOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych;
- ✓ liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej;
- ✓ liczba wspieranych przez samorząd miasta organizacji pozarządowych.

2. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, jest ośrodek pomocy społecznej. Równocześnie z realizacją strategii powinny zachodzić dwa istotne procesy, jakimi są monitoring i ewaluacja. Monitoring pozwala na uzyskanie informacji, czy zaplanowane działania są wdrażane w założony sposób, a ewaluacja skupia się na ocenie adekwatności i stopnia osiągniętych celów.

Monitoring jest to proces systematycznego zbierania i analizowania danych (informacji) ilościowych oraz jakościowych, dotyczących prowadzonych działań, wdrażanych projektów bądź całej strategii, tak w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Metody i narzędzia służące pozyskiwaniu danych do monitoringu Strategii będą uzależnione od rodzaju wskaźników odnoszących się do poszczególnych celów operacyjnych. Źródłem informacji będą dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostródzie, gminnych jednostek organizacyjnych oraz Wydziałów Urzędu Miejskiego w Ostródzie, a także informacje zebrane od innych podmiotów, organizacji zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitorowania posłużą do ewaluacji niniejszej Strategii. Zakłada się przeprowadzenie ewaluacji śródokresowej – po 3 latach realizacji strategii oraz ewaluacji końcowej – po zrealizowaniu strategii. Głównym celem ewaluacji śródokresowej jest sprawdzenie, czy w realizowanych działaniach nie są potrzebne jakieś zmiany i modyfikacje, tak aby osiągnąć zaplanowane cele. Jest to dobry i ostatni moment na zauważenie błędów i ich naprawienie. Wykonanie ewaluacji po zakończeniu realizacji działań pozwoli ocenić, na ile udało się osiągnąć założone cele, na

ile działania przyniosły oczekiwane efekty, a jakie były skutki uboczne działań. Dopuszczalne jest przeprowadzania monitoringu i ewaluacji w zespole. Zarówno w monitoring, jak i ewaluację strategii mogą zostać zaangażowani eksperci zewnętrzni.

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Spis tabel:

Tabela 1. Ludność miasta Ostróda oraz powiatu ostródzkiego według kategorii na koniec 2017 roku 11
Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w mieście Ostróda w latach 2010 – 2017 13
Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w mieście Ostróda w latach 2010 – 2017 14
Tabela 4. Branże i liczba podmiotów w mieście Ostróda na dzień 31.12.2018 r. 15
Tabela 5. Bezrobotni w mieście w latach 2016-2018 17
Tabela 6. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018 17
Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2016-2018 21
Tabela 8. Zakres przyznawanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie pomocy z powodu bezdomności w latach 2016-2018 22
Tabela 9. Osoby bezdomne w mieście w latach 2016-2018 według stanu na koniec roku kalendarzowego 23
Tabela 10. Liczba uczniów/wychowanków placówek oświatowo-wychowawczych w mieście w roku szkolnym 2017/2018 25
Tabela 11. Przestępstwa popełnione w powiecie ostródzkim w 2017 roku 30
Tabela 12. Stan zatrudnienia w MOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 roku 31
Tabela 13. Wykształcenie kadry MOPS na koniec 2018 roku 31
Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2016-2018 32
Tabela 15. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018 33
Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018 34
Tabela 17. Wybrane formy wsparcia udzielanego w ramach pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018 35
Tabela 18. Liczba dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej i wysokość środków finansowych ponoszonych przez gminę w latach 2017-2018 (wg stanu na dzień 31 grudnia) 38
Tabela 19. Odbiorcy świadczeń rodzinnych w mieście w latach 2016-2018 38
Tabela 20. Świadczenia rodzinne i zasiłek dla opiekuna przyznane w mieście w latach 2016-2018 39

Tabela 21. Świadczenia wychowawcze 500+ przyznane w mieście w latach 2016-2018 40
Tabela 22. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2016-2018 40
Tabela 23. Jednostki wsparcia spoza miasta, z oferty których korzystali mieszkańcy miasta w 2018 roku..... 41
Tabela 24. Liczba złożonych wniosków do MKRPA, liczba spraw skierowanych do Sądu w latach 2015 - 2018 roku. 44
Tabela 25. Dane dotyczące realizacji procedury Niebieskiej Karty przez MZI w latach 2016 – 2018 47
Tabela 26. Wybrane dane dotyczące współpracy miasta Ostródy z organizacjami pozarządowymi w latach 2017-2018..... 48
Tabela 27. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno-zawodowa respondentów..... 50
Tabela 28. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy miasta Ostróda. 66
Tabela 29. Mocne i słabe strony systemu pomocy społecznej w Ostródzie..... 68
Tabela 30. Szanse i zagrożenia dla systemu pomocy społecznej w Ostródzie..... 69

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie miasta Ostróda w obrębie powiatu ostródzkiego 10
Rysunek 2. Liczba mieszkańców miasta Ostróda w latach 2008 – 2017 r. 11
Rysunek 3. Przyrost naturalny w mieście Ostróda w latach 2010 – 2017. 12
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w mieście Ostróda w latach 2010-2017. 13
Rysunek 5. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem jakości środowiska naturalnego. 53
Rysunek 6. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem dostępności i jakość transportu zbiorowego. 54
Rysunek 7. Ocena warunków życia w mieście Ostróda pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej. 55
Rysunek 8. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie miasta Ostróda? 56
Rysunek 9. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze miasta? 56
Rysunek 10. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? 57
Rysunek 11. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. 58
Rysunek 12. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie miasta Ostróda. 61
Rysunek 13. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie miasta Ostróda 62
Rysunek 14. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie miasta Ostróda 63
Rysunek 15. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie miasta Ostróda 64
Rysunek 16. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców miasta Ostróda. 65

ZAŁĄCZNIK DO STRATEGII

CELE STRATEGICZNE – CELE OPERACYJNE – KIERUNKI DZIAŁAŃ – WSKAŹNIKI – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA – CZAS REALIZACJI

	Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki monitoringowe	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Czas realizacji
I. CEL STRATEGICZNY ***Zintegrowany system wsparcia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży***	**I.1. Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny**	– budowanie pozytywnego wizerunku rodziny m.in. poprzez organizowanie Miejskich Dni Rodziny, festynów rodzinnych, imprez sportowo-rekreacyjnych, wystaw, kampanii społecznych, konkursów, współpracę z mediami; – rozwój sieci miejsc opieki nad dziećmi do 3 lat; – rozwój i promocja Ostródzkiej Karty Dużej Rodziny.	– liczba zorganizowanych imprez, festynów, warsztatów, kampanii, konkursów; – liczba przygotowanych materiałów promocyjno - edukacyjnych; – liczba dzieci do lat 3 objętych opieką; – liczba rodzin posiadających Ostródzką Kartę Dużej Rodziny; – liczba partnerów Programu Ostródzkiej Karty Dużej Rodziny.	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ostródzkie Centrum Sportu i Rekreacji, Centrum Kultury, placówki oświatowe szczebla podstawowego. PARTNERZY Szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).	**2019-2025**
	I.2. Wsparcie rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze	– opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny; – zapobieganie kryzysom występującym w różnych obszarach funkcjonowania rodziny – poprawa dostępności do poradnictwa psychologicznego, rodzinnego i terapii rodzin; – organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w istniejących placówkach; – zwiększenie dostępności różnorodnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; – zapewnienie możliwie pełnego dostępu do świadczeń wspierających rodzinę w zaspokajaniu jej podstawowych potrzeb bytowych, np. w ramach systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, pomocy materialnej dla uczniów; – rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci; – organizowanie przedsięwzięć umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu.	– wskaźniki określone w 3-letnim Gminnym Programie Wspierania Rodziny; – liczba udzielonych porad psychologicznych, prawnych i rodzinnych; – liczba przeprowadzonych zajęć pozalekcyjnych oraz liczba osób uczestniczących w zajęciach; – liczba dzieci objętych wsparciem psychologiczno-pedagogicznym; – liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach dostępnych systemów wsparcia; – liczba programów, projektów – zrealizowanych.			

	I.3. Zapobieganie uzależnieniom i przestępczości wśród dzieci i młodzieży	– podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: edukacyjne zajęcia profilaktyczne, konferencje, kampanie informacyjne; – podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz oświaty w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom; – opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych promujących zdrowy styl życia; – wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozaszkolnych programach opiekuńczo-wychowawczych; – realizacja miejskich programów przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii; – wspieranie działalności Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; – rozwój systemu monitoringu zwiększającego bezpieczeństwo mieszkańców.	– liczba dzieci i młodzieży objętych szkoleniami z zakresu profilaktyki uzależnień – liczba zorganizowanych konferencji, kampanii informacyjnych; – liczba pracowników pomocy społecznej i oświaty uczestniczących w szkoleniach; – liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych; – liczba urządzeń monitorujących.			
	I.4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	– opracowanie i realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; – funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego; – rozwój sytemu interwencji kryzysowej wobec rodzin; – prowadzenie działań mających na celu promowanie pozytywnych wzorców zachowań społecznych, w tym aktywnych form spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież; – organizacja szkoleń, spotkań informacyjno-edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej, prawnej oraz pomocy w formie schronienia; – oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	– liczba osób i rodzin objętych interwencją kryzysową; – liczba sprawców przemocy objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi; – liczba Niebieskich Kart; – liczba szkoleń dla członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego; – liczba przedsięwzięć o charakterze informacyjno-edukacyjnym, sportowo-rekreacyjnym.			

	Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki monitoringowe	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Źródła finansowania	Czas realizacji
II. CEL STRATEGICZNY ***Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego***	**II.1. Aktywne przeciwdziałanie bezrobociu i eliminowanie jego negatywnych skutków**	– bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Ostródzie; – przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach i programach przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych – zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem; – prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w tym w szczególności na podstawie kontraktów socjalnych; – wsparcie przedsiębiorczości społecznej, w tym podmiotów ekonomii społecznej; – realizacja przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej i inwestycji; – reintegracja społeczna i zawodowa bezrobotnych w ramach centrum integracji społecznej; – organizowanie prac społecznie użytecznych.	– liczba osób zarejestrowanych w rejestrze bezrobotnych; – liczba zrealizowanych programów/projektów; – liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/ projektu; – liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu; – liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MOPS; – liczba kontraktów socjalnych; – liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących; – liczba wspólnych działań i inicjatyw; – liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej.	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Spraw Społecznych i Oświaty Urzędu Miejskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).	**2019-2025**
	II.2. Wspieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością	– monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie miasta; – wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, posiłku, pracę socjalną, wsparcie pieniężne, reintegrację społeczną i zawodową; – stworzenie programu profilaktyczno–osłonowego dla mieszkańców mających trudności z regularnym płaceniem czynszu. Adresatami programu powinny zostać osoby i rodziny, które są lub mogą być zagrożone utratą mieszkania w związku z powstaniem zaległości czynszowych. Celem programu powinno być wypracowanie nawyku regulowania należności mieszkaniowych, wzrost zainteresowania zamianą mieszkań, a także zwiększenie płynności finansowej administratorów zasobu komunalnego;	– liczba osób bezdomnych; – liczba osób zagrożonych bezdomnością; – liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla bezdomnych; – liczba indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności; – liczba osób objętych wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej; – liczba zrealizowanych programów/projektów; – liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej; – liczba mieszkań socjalnych i komunalnych.	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Noclegownia.			

		– wspieranie zatrudnienia wspomaganego, które umożliwi spłatę zaległego czynszu. Zatrudnienie mogłoby być realizowane w formie: prac społecznie – użytecznych, świadczenia prac na rzecz Miasta, z którego dochód byłby przekazywany na pokrycie zaległości czynszowych (np. odśnieżanie, prace porządkowe, remontowe itp.), robót publicznych, prac interwencyjnych oraz prac w ramach spółdzielni socjalnej, w tym osiedlowych spółdzielni socjalnych; – rozwój infrastruktury na potrzeby osób pozostających bez schronienia; – realizacja przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej i inwestycji; – realizowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności; – dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych i komunalnych; – wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.					
	II.3. Wsparcie rodzin z problemem ubóstwa i zagrożonych ubóstwem	– analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie jego skutków; – prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin; – współpraca z organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa; – tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem; – realizacja w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebujących FEAD Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa; – realizacja resortowego programu w zakresie dożywiania; – organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich, marginalizowanych grup; – realizacja przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej i inwestycji; – udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.	– liczba zrealizowanych programów/projektów; – liczba osób, które zostały skierowane do udziału w programie/projekcie; – liczba przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji społecznej; – liczba osób i wydanych skierowań w ramach realizacji pomocy żywnościowej; – liczba osób objętych wsparciem pomocy społecznej posiadających dochody poniżej kryterium dochodowego.	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej oraz inne jednostki, placówki oświatowe szczebla podstawowego.	Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza miasta, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.		

	II.4. Profilaktyka zjawiska uzależnień oraz redukowanie ich skutków	– realizacja działań w zakresie profilaktyki uzależnień określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.	– określone w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.		

III. Cel Strategiczny ***Bezpieczeństwo socjalne i aktywizacja osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnością***	**Cele operacyjne**	**Kierunki działań**	**Wskaźniki**	**Podmioty odpowiedzialne**	**Partnerzy**	**Źródła finansowania**	**Czas realizacji**
	III.1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa i ograniczenie negatywnych skutków wykluczenia społecznego seniorów oraz osób samotnych	– kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób starszych, samotnych; – prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi, samotnymi; – udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym, samotnym; – zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze, samotne w miejscu zamieszkania; – podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak m.in. projekt systemu teleopieki, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej; – promowanie wolontariatu będącego formą integracji społecznej dla osób starszych, samotnych; – rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, samotne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek; – organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów; – prowadzenie ośrodków wsparcia – domów dziennego pobytu, klubów seniora, klubów samopomocy dla osób starszych, samotnych; – wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na tworzenie miejsc całodobowej opieki i pielęgnacji osób starszych, samotnych; – promocja działań i informacje na temat dostępnych narzędzi; – podejmowanie współpracy z samorządem powiatowym, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w mieście Ostróda; – dokształcanie kadr pomocy społecznej i pracowników innych instytucji w zakresie wspierania osób starszych, samotnych.	– liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców; – liczba seniorów korzystających z różnych form pomocy MOPS w Ostródzie; – liczba ośrodków wsparcia; – liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dla osób starszych, samotnych; – liczba miejsc całodobowej opieki i pielęgnacji osób starszych, samotnych; – liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych, samotnych; – liczba osób, które wzięły udział w imprezie; – poziom wsparcia seniorów w formie usług opiekuńczych;	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury, Ostródzkie Centrum Sportu i Rekreacji, szkoły szczebla podstawowego.	Szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).	**2019-2025**

	III.2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności i aktywizacja osób z niepełnosprawnością	– kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnością; – inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych; – ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne – i środki pomocnicze dla osób z niepełnosprawnością; – prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się osobami zależnymi; – udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom lub opiekunom; – zapewnienie miejsc w środowiskowych domach samopomocy; – wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na tworzenie miejsc całodobowej opieki – i pielęgnacji osób z niepełnosprawnością; – reintegracja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością; – inicjowanie, tworzenie i realizacja projektów oraz programów i projektów lokalnych na rzecz osób z niepełnosprawnością nieaktywnych zawodowo; – promocja działań i informacje na temat dostępnych narzędzi; – stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób – z niepełnosprawnością, w tym pomocy asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej; – realizacja działań integrujących ze środowiskiem osoby z niepełnosprawnością – z wykorzystaniem rządowych programów i realizowanych lokalnie projektów organizacji pozarządowych, w szczególności projektu pełnej koordynacji usług wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością, w tym intelektualną w oparciu o koncepcję Kręgi Wsparcia; – zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do powszechnego korzystania ze środków komunikacji miejskiej; – zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w sporcie, rekreacji, turystyce, – w dostępności do dóbr kultury i w działalności kulturalnej; – dostosowanie przestrzeni użyteczności publicznej	– liczba usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych; – liczba miejsc w środowiskowych domach samopomocy; – liczba miejsc całodobowej opieki i pielęgnacji osób z niepełnosprawnością; – liczba zlikwidowanych barier architektonicznych; – liczba zakupionych/ dostosowanych pojazdów dla potrzeb osób z niepełnosprawnością; – liczba dostosowanych przystanków autobusowych, przejść dla pieszych do potrzeb osób z niepełnosprawnością; – liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób z niepełnosprawnością; – liczba osób, które wzięły udział w imprezie; – liczba asystentów osób niepełnosprawnych; – liczba stworzonych form integracji i wsparcia; – liczba mieszkań treningowych; – liczba mieszkań chronionych.	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego.	Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponadpodstawowe, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.		

		celem lepszego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnością; – zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki – i rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnością.					

	Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki	Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Źródła finansowania	Czas realizacji
IV. Cel Strategiczny ***Kreowanie warunków na rzecz budowy świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej***	**IV.1. Zwiększenie udziału i roli sektora niepublicznego oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań społecznych**	– wsparcie lokalnych inicjatyw obywatelskich; – zlecanie do realizacji przez organizacje pozarządowe zadań publicznych; – rozwój komunikacji społecznej między podmiotami administracji samorządowej a mieszkańcami i organizacjami; – zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych; – rozwój i udostępnianie mieszkańcom obiektów służących aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej; – opracowanie i realizacja programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.	– liczba wspartych inicjatyw obywatelskich; – liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych; – liczba ogłoszonych konkursów ofert na realizację zadań publicznych; – liczba i kwota udzielonych dotacji na realizację zadań publicznych; – Liczba obiektów służących aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury, Ostródzkie Centrum Sportu i Rekreacji.	lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna	Budżet samorządowy i państwa, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).	**2019-2025**
	IV.2. Rozwój ekonomii społecznej i innych form na rzecz integracji społecznej	– popularyzacja i wspieranie rozwoju ekonomii społecznej; – wspieranie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej; – wzrost kompetencji i wiedzy na temat ekonomii społecznej; – rozwój międzysektorowej współpracy w zakresie ekonomii społecznej.	– liczba spotkań, kampanii, szkoleń nt. ekonomii społecznej; – liczba działających podmiotów ekonomii społecznej; – liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, wizytach studyjnych; – liczba podjętych inicjatyw w ramach współpracy międzysektorowej.	Burmistrz Miasta Ostróda, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.		
	IV.3. Profesjonalizacja służb społecznych	– doskonalenie kadr pomocy społecznej, w tym poszerzanie kadry specjalistycznej; – rozwijanie systemu motywacji i rozwoju kadr pomocy społecznej; – rozwijanie infrastruktury socjalnej poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz tworzenie nowych; – projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.	– liczba pracowników MOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych; – liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej; – liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej; – liczba wspieranych przez samorząd miasta organizacji pozarządowych.				